

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

KNO.410.2.2.2024

Pan
Piotr Guzdek
Sieć Badawcza Łukasiewicz –
Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki
al. Lotników 32/46
02-668 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/023 - Funkcjonowanie Sieci Badawczej Łukasiewicz

Tekst zmieniony zgodnie z uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 6 listopada 2024 r. znak KPK-KPO. 441.163.2024

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki ¹ , al. Lotników 32/46, 02-688 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Guzdek, Dyrektor IMiF, od 22 maja 2023 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Piotr Guzdek, p.o. Dyrektora IMiF, od 22 listopada 2022 r. do 21 maja 2023 r. Bolesław Kołodziejczyk, Dyrektor IMiF, od 1 grudnia 2020 r. do 21 listopada 2022 r. Piotr Guzdek, p.o. Dyrektora IMiF, od 1 października 2020 r. do 30 listopada 2020 r. Karol Zielonka, Dyrektor Instytutu Technologii Materiałów Elektronicznych ² , od 10 lutego 2020 r. do 30 września 2020 r. Katarzyna Pietrzak, p. o. Dyrektora ITME, od 10 grudnia 2019 r. do 9 lutego 2020 r. Zbigniew Matyjas, Dyrektor ITME, od 1 sierpnia 2017 r. do 9 grudnia 2019 r. Piotr Dumania, Dyrektor Instytutu Technologii Elektronowej ³ , od 5 marca 2018 r. do 30 września 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań ustawowych przez Instytut Sieci 2. Gospodarka finansowa instytutu Sieci
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 (I półrocze)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1. Mateusz Seroka, Specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/23/2024 z 19 kwietnia 2024 r. 2. Małgorzata Kamieniecka, Specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/24/2024 z 23 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli str.1-6)

¹ Dalej: IMiF, Instytut.

² Dalej: ITME.

³ Dalej: ITE.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki co do zasady realizował zadania zgodnie z regulacjami ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz⁶.

IMiF terminowo składał plany finansowe, jednakże dokumenty, opracowane na bazie wytycznych Centrum Łukasiewicz⁷, w zakresie przychodów nie zawierały wszystkich elementów wymienionych w art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ. Stwierdzono również nieprawidłowości w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych za lata 2020-2023.

W okresie objętym kontrolą IMiF oraz instytuty, które weszły w jego skład 1 października 2020 r. realizowały łącznie 151 projektów badawczo-rozwojowych oraz 132 przedsięwzięcia o charakterze wspierającym działalność badawczo-rozwojową. Instytut występował o krajowe i zagraniczne patenty i otrzymał łącznie 41 patentów krajowych, 11 zagranicznych oraz ochronę pięciu wzorów użytkowych i pięć innych krajowych i zagranicznych form ochrony własności intelektualnej. Instytut dokonał jednego wdrożenia własnego i podpisał dwie umowy komercjalizacji pośredniej. Jednak wprowadzone przez Instytut dane Kokpitu zarządczego CŁ, w szczególności dotyczące wyników komercjalizacji, były nierzetelne, co skutkowało znaczącymi różnicami między danymi posiadanymi przez Instytut i CŁ.

IMiF realizował działania z zakresu współpracy międzynarodowej poprzez uczestnictwo w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych, udział pracowników w międzynarodowych konferencjach naukowych czy publikowanie w zagranicznych czasopismach.

IMiF w okresie objętym kontrolą prawidłowo wykorzystał i rozliczał środki z dotacji celowych przyznanych przez CŁ oraz ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki. IMiF zgodnie z przeznaczeniem wykorzystał subwencję przyznaną na podstawie art. 71 a ust. 4 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021⁸.

Sprawozdania finansowe za lata 2020-2023 były składane terminowo, ale nie zostały sporządzone z należytą starannością, gdyż w informacjach dodatkowych znajdowały się błędy rachunkowe, nie przedstawiały one pełnej informacji o przychodach z tytułu sprzedaży usług i sprzedaży towarów i produktów, a sposób prezentacji danych porównawczych za 2022 r. był nieprzejrzysty. Z kolei rachunek przepływów pieniężnych ze Sprawozdania finansowego Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki za okres 2021-01-01 do 2021-12-31⁹ wykazywał błędną kwotę stanu środków pieniężnych na 31 grudnia 2020 r. Również Sprawozdania z działalności za 2020 i 2023 r. zawierały błędy w zakresie informacji na temat działalności Rady ITME w 2020 r. oraz wysokości przyznanej dotacji podmiotowej w 2023 r. Ponadto, rachunek zysków i strat wchodzący w skład Sprawozdania finansowego IMiF za 2021 r. jako okres porównawczy dla roku obrotowego 2021 przyjął IV kwartał 2020 r., co stanowiło naruszenie art. 47 ust. 1-2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 925, dalej: ustawa SBŁ.

⁷ Dalej: CŁ, Centrum.

⁸ Dz.U. z 2020 r. poz. 2400 ze zm., dalej: ustawa o szczególnych rozwiązaniach.

⁹ Dalej: Sprawozdanie finansowe IMiF za 2021 r.

¹⁰ Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm., dalej: uor.

Gospodarka finansowa Instytutu była prowadzona co do zasady prawidłowo, ale doszło do naruszenia uor. Był to skutek niewprowadzenia do Sprawozdania finansowego za 2021 r. poprawek wynikających z zastrzeżeń biegłego rewidenta odnośnie przedstawienia aportu rzeczowego wniesionego do spółki Ensemble3 jako transakcji sprzedaży przynoszącej przychody w wysokości 4 291 367,53 zł. W konsekwencji w przekazanym do Prezesa CŁ sprawozdaniu finansowym wykazano zysk netto w wysokości 3 461 823,34 zł, co naruszało art. 4 ust.1 uor, gdyż wynik finansowy został przedstawiony w sposób nierzetelny.

Wynagrodzenia i nagrody dla kadry kierowniczej były wypłacane zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi. Umowy cywilno-prawne były zawierane i rozliczane prawidłowo i gospodarnie, w zgodzie z regulacjami wewnętrznymi. Zakupy usług i usług inwestycyjnych realizowano zgodnie z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Realizacja zadań ustawowych przez instytut Sieci

1. Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki został utworzony 1 października 2020 r. na skutek połączenia dwóch istniejących instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Technologii Elektronowej i Instytutu Technologii Materiałów Elektronicznych. Instytut posiada osobowość prawną. W strukturze organizacyjnej IMiF funkcjonują trzy oddziały: Oddział Piaseczno – Zakład Technologii Mikrosystemów¹², Oddział PREDOM – Centrum Badań i Certyfikacji¹³ oraz Oddział w Krakowie – Centrum Mikroelektroniki Hybrydowej i LTCC¹⁴. Oddział PREDOM i Oddział w Krakowie do 31 sierpnia 2023 r. miały status jednostek samobilansujących się.

IMiF, jako jedyny wspólnik, posiadał 100% udziałów spółki Ensemble3 sp. z o.o. i realizował nadzór właścicielski nad jej działaniem. IMiF przejął prawa i obowiązki założyciela spółki, którym był ITME. Zgodnie z §6 ust. 1-2 Aktu Założycielskiego Spółki głównym celem jej działalności była realizacja wysokiej jakości badań naukowych, prac rozwojowych oraz wdrożeniowych, a także realizacja projektu pn. „Centre of excellence for nanophotonics, advanced materials and novel crystal growth-based technologies” w ramach programu Komisji Europejskiej Horyzont 2020 i programu Międzynarodowe Agendy Badawcze finansowanego przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej. W ramach ww. projektów utworzono Centrum Doskonałości dla Nanofotoniki¹⁵.

Instytuty, które weszły w skład IMiF działały w oparciu o opracowane przed rozpoczęciem danego roku roczne plany finansowe oraz plany działalności.

Plany na 2019 r., opracowane przez ITE i ITME przed utworzeniem Sieci Badawczej Łukasiewicz na podstawie art. 18 ust. 11 i 12 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² 05-500 Piaseczno, ul. Okulickiego 5E.

¹³ 02-255 Warszawa, ul. Krakowiaków 53.

¹⁴ 30-701 Kraków, ul. Zabłocie 39.

¹⁵ Według sprawozdań finansowych spółka Ensemble3 w latach 2020-2021 przyniosła stratę netto w łącznej wysokości 248,3 tys. zł (- 72,5 tys. zł w 2020 r. i - 175,8 tys. zł w 2021 r.), a w latach 2022-2023 zysk netto w łącznej wysokości 2 303,3 tys. zł (385,7 tys. zł w 2022 r. i 1 917,6 tys. zł w 2023 r.). Przychody ze sprzedaży w 2022 r. wyniosły łącznie 245,9 tys. zł z czego z krajowej sprzedaży usług 1 tys. zł, krajowej sprzedaży towarów i materiałów 8,5 tys. zł i sprzedaży towarów i materiałów za granicę 236,7 tys. zł. Z kolei w 2023 r. Przychody ze sprzedaży wyniosły łącznie 404,4 tys. zł z czego z krajowej sprzedaży usług 0,7 tys. zł, krajowej sprzedaży towarów i materiałów 0,9 tys. zł i sprzedaży towarów i materiałów za granicę 402,5 tys. zł.

o instytutach badawczych¹⁶ po ich przygotowaniu były przekazywane do właściwego ministra nadzorującego instytut.

Projekty rocznych planów finansowych ITE, ITME a następnie IMiF oraz rocznych planów działalności na kolejny rok były opracowywane oraz przedkładane Prezesowi CŁ do zatwierdzenia w terminie określonym w art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. a, b ustawy SBŁ, tj. do 15 grudnia każdego roku.

Plany finansowe były corocznie aktualizowane, w związku z zakończeniem procesu przyznawania subwencji oraz bieżącą działalnością Instytutów. Aktualizacje obejmowały m.in. ponowną analizę przychodów i kosztów zleceń gospodarczych oraz ujęcie w planie nowo pozyskanych projektów.

W planach finansowych ITE oraz ITME na 2020 r., a także w planach finansowych IMiF na 2021 i 2022 rok wyodrębniono m.in. pozycje: dotacja celowa CŁ, dotacje ze źródeł krajowych, dotacje ze źródeł zagranicznych, Fundusz Rozwoju. W Rocznym planie finansowym na rok 2023 Sieć Badawcza Łukasiewicz Instytutu Mikroelektroniki i Fotoniki¹⁷ w zakresie przychodów wyodrębniono pozycje: dotacja celowa CŁ, zadania Prezesa w zakresie B+R, zadania Prezesa inne, dotacje ze źródeł krajowych w zakresie B+R, dotacje ze źródeł krajowych inne, dotacje ze źródeł zagranicznych w zakresie B+R, dotacje ze źródeł zagranicznych inne, Fundusz Rozwoju w zakresie B+R, Fundusz Rozwoju inwestycje, Fundusz Rozwoju w zakresie innym. Podobnie, w planie finansowym na 2024 r. wyodrębniono m.in. pozycje: dotacja celowa CŁ, zadania Prezesa, dotacje ze źródeł krajowych w zakresie B+R w tym dotacje przyznane przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki, dotacje ze źródeł krajowych inne, w tym dotacje przyznane przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki, dotacje ze źródeł zagranicznych w zakresie B+R, dotacje ze źródeł zagranicznych inne, Fundusz Rozwoju. Tym samym, roczne plany finansowe ITE, ITME oraz IMiF w latach 2020-2024 nie zawierały wszystkich elementów wskazanych w art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ. Szerzej zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 8-14, 145-159, 331-347, 406-453, 462-464, 1849-1853, 3162-3165, 4073, 4021-4054, płyta DVD 4844-4848)

W związku z utworzeniem SBŁ Dyrektorzy ITE oraz ITME sporządzili sprawozdania finansowe za okres 1 stycznia – 31 marca 2019 r., które następnie przekazali do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw gospodarki z przekroczeniem terminu określonego w art. 118 ust. 1 ustawy SBŁ¹⁸. Była to konsekwencja zbyt późnego zatwierdzenia przez ministra podziału zysku za rok 2018, które było niezbędne do sporządzenia sprawozdania finansowego za pierwszy kwartał 2019 r. Informacje o zatwierdzeniu podziału zysku za 2018 wpłynęły do Instytutu pocztą; w dniu 5 lipca 2019 r. w przypadku ITE oraz w dniu 8 lipca 2019 r. w przypadku ITME.

(akta kontroli str. 109-110, 160-194, 1835-1848, 1911-1924, płyta DVD 4844-4848)

Sprawozdania finansowe za okres 1 kwietnia - 31 grudnia 2019 oraz sprawozdania z działalności instytutów za 2019 r. dyrektorzy ITE oraz ITME przekazali Prezesowi CŁ w terminie określonym w art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. c, d, tj. do 31 marca 2020 r.

Sprawozdania finansowe za okres 1 stycznia - 30 września 2020 r. instytutów, które dniem 1 października 2020 r. zostały połączone i utworzyły IMiF, a następnie roczne sprawozdania finansowe IMiF oraz roczne sprawozdania z działalności IMiF były

¹⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 534.

¹⁷ Dalej: Plan finansowy na 2023 r.

¹⁸ Tj. do dnia 30 czerwca 2019 r.

przedkładane Prezesowi SBŁ w każdym roku w terminie określonym w art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. c, d ustawy SBŁ, tj. do dnia 31 marca następnego roku.

Roczne sprawozdania finansowe instytutów Sieci (ITE, ITME a następnie IMiF – po połączeniu z dniem 1 października 2020 r. ITE oraz ITME) podlegały badaniom przeprowadzanym każdorazowo przez niezależnego biegłego rewidenta.

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego sporządzonego przez IMiF za okres 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. zawierało opinię z zastrzeżeniem. Podstawę zastrzeżenia opisano w obszarze 2 *Gospodarka finansowa instytutu Sieci*.

Sprawozdania finansowe za lata 2020-2023 zostały opracowane w oparciu o nieprawidłowo skonstruowane plany finansowe, czego konsekwencją był brak możliwości porównania analogicznych kwot rok do roku.

Ponadto sprawozdania finansowe za lata 2020-2023 oraz sprawozdania z działalności IMiF za 2020 i 2023 r. zawierały błędy, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 8-10, 15-144, 160-330, 375-405, 454-461, 465-1030, 1835-1848, 1854-1855, 1859-1874, 1911-1924, 3101-3103a, płyta DVD 4844-4848)

2. Rada IMiF, 21 grudnia 2021 r., przyjęła uchwałę 21/2021 w sprawie perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej Sieci Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mikroelektroniki i Fotoniki. Przyjęte kierunki były spójne z kierunkami działalności Sieci, uwzględniały specyfikę działalności Instytutu i odnosiły się do rodzajów jego działalności statutowej oraz kwestii wdrożeń. W przyjętym dokumencie nie określono czasu obowiązywania, zasad jego aktualizacji ani nie wskazano na ryzyka realizacji celów. Dokument podzielono na Strategiczne kierunki badawcze Łukasiewicz – IMiF oraz Strategiczne kierunki wdrożeniowe Łukasiewicz – IMiF. Kierunki badawcze składały się z pięciu obszarów – materiały i urządzenia dla medycyny, energoelektronika, Internet Rzeczy (IoT) i sieci sensorowe oraz elektromobilność, przyrządy i systemy fotoniczne dla przemysłu. Działania w ramach poszczególnych obszarów miały być realizowane poprzez projekty badawcze i rozwojowe finansowane ze środków krajowych i europejskich.

W ramach kierunków wdrożeniowych wyróżniono pięć obszarów - certyfikacja, usługi badawczo-rozwojowe (projektowanie specjalizowanych rozwiązań scalonych, mikromontaż, usługi technologiczne i pomiarowe), produkcja doświadczalna i małoseryjna (wdrożenia własne), wdrażanie technologii u partnerów zewnętrznych, usługi wsparcia innowacji. W dokumencie założono, że realizacja działań będzie się opierała na współpracy z przedsiębiorcami krajowymi i zagranicznymi.

Roczne plany działalności Instytutu uwzględniały cele zawarte w perspektywicznych kierunkach działalności badawczej i rozwojowej. Zarówno perspektywiczne kierunki działalności badawczej i rozwojowej, jak i plany działalności z lat 2019-2023 nie zawierały oceny ryzyka realizacji zamierzeń Instytutu. Ocenę ryzyka zawarto w planie działalności na 2024 r. i wynikało to z Wytocznych nr 10 Prezesa Centrum Łukasiewicz w zakresie wprowadzenia wzorów rocznego planu działalności instytutu, rocznego sprawozdania z działalności instytutu oraz rocznego planu finansowego instytutu Sieci Badawczej Łukasiewicz (z 13 października 2023 r.).

Koszty funkcjonowania Rady ITE w latach 2019-2020 wyniosły 6,8 tys. zł, koszty funkcjonowania Rady ITME w latach 2019-2020 wyniosły 2 tys. zł, a koszty funkcjonowania Rady IMiF w latach 2020-2024 wyniosły łącznie 40 tys. zł.

Rada ITE w latach 2019-2020 odbyła trzy posiedzenia (jedno w 2019 r., dwa w 2020 r., a Rada ITME cztery posiedzenia (trzy w 2019 r. i jedno w 2020 r.). Rada IMiF w okresie objętym kontrolą odbyła 16 posiedzeń (raz w 2020 r., sześć razy

w 2021 i 2022 r., dwa w 2023 r. i raz w 2024 r.). Zgodnie z §5 ust. 6 Regulaminu Rady Instytutu działającego w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz pod nazwą Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Elektronowej z §5 ust. 6 Regulaminu Rady Instytutu działającego w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz pod nazwą Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki posiedzenia Rady powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na kwartał. Rada ITE w 2020 r. i Rada IMiF w 2023 r. nie spotkała się przewidzianą w regulaminach liczbę razy.

Jak wyjaśnił Krzysztof Szmigiel, Sekretarz Rady IMiF, w 2023 r. odstępstwo od zasady przewidzianej w Regulaminie było konsekwencją prób dostosowania działania Rady do realizacji zadań otrzymywanych m.in. z CŁ. Ze względu na to, że dziewięciu z 15 członków Rady Instytutu pochodziło z organizacji zewnętrznych i były to w większości osoby ze ścisłych zarządów lub właściciele firm, ich dostępność była bardzo ograniczona. W związku z powyższym posiedzenia Rady Instytutu były planowane z dużym wyprzedzeniem nawet jeśli odbywały się w trybie zdalnym. Niejednokrotnie do wniosku Prezesa CŁ, o wydanie opinii przez Radę, dołączona była prośba o procedowanie sprawy do wyznaczonego, krótkiego terminu. Jego dotrzymanie uniemożliwiało zorganizowanie formalnego posiedzenia. W takiej sytuacji Rada Instytutu „starając się wspierać funkcjonowanie Organizacji” procedowała wnioski na drodze wymiany informacji (między członkami Rady) drogą elektroniczną, w tym w trakcie spotkań nie będących formalnymi posiedzeniami i przeprowadzała później głosowania w formie obiegujowej (via e-mail).

(akta kontroli str. 3295-3325, 3503-3562, 3567-3575, 3673-3689, 3697-3701, 3720-3733, płyta DVD 4844-4848)

3. Według informacji zawartych w Kokpicie zarządczym CŁ w okresie objętym kontrolą w przypadku ITE, ITME oraz IMiF figurowało łącznie 5499 projektów o statusie „w trakcie realizacji” lub „zakończony” (z czego 5 313 ze statusem „w trakcie realizacji”). Natomiast według danych przedstawionych przez IMiF, w latach 2019-2024 (I półrocze), instytuty realizowały łącznie 151 projektów badawczo-rozwojowych. 150 projektów realizowano w ramach działalności podstawowej, z czego 86 w ramach konsorcjów. Z tego 63 projekty rozpoczęto przed utworzeniem Sieci Badawczej Łukasiewicz. W latach 2019-2020, ITE realizowało 45 projektów, a ITME – 56 projektów. W latach 2020-2024 IMiF realizował 68 projektów. W okresie objętym kontrolą zgodnie z założeniami zakończono realizację łącznie 71 projektów badawczo-rozwojowych.

Całkowite koszty projektów badawczych realizowanych w ramach działalności podstawowej w okresie objętym kontrolą wyniosły 211 651 tys. zł, z czego 206 763,2 tys. zł stanowiło dofinansowanie dla IMiF, a 4 887,8 tys. zł stanowił wkład własny Instytutu. W przypadku projektu badawczego realizowanego poza działalnością podstawową otrzymał on dofinansowanie w wysokości 328,4 tys. zł, a wkład własny IMiF wyniósł 72 tys. zł.

Ponadto, w okresie objętym kontrolą, ITE, ITME, a następnie IMiF realizowały 132 inne przedsięwzięcia stanowiące wsparcie dla projektów badawczo-rozwojowych. Miały one charakter inwestycyjny, wsparcia utrzymania infrastruktury badawczej, wsparcia dla realizatorów projektów europejskich oraz wsparcia dla pozyskiwania grantów ze środków europejskich. W okresie objętym kontrolą zakończono 129 z nich. Szerzej na temat ww. rozbieżności w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Według informacji zawartych w Kokpicie zarządczym CŁ w okresie objętym kontrolą dwa projekty miały status „porzucony”. Spośród projektów o statusie „porzucony”, jeden projekt naukowo-badawczy został przerwany ze względu na odejście z pracy

kierownika projektu¹⁹. Przedsięwzięcie finansowane było ze środków Narodowego Centrum Nauki²⁰ i do momentu jego przerwania w IMiF wydatkowano 87,2 tys. zł. Realizacja projektu, w wyniku skierowanej do IMiF i NCN prośby, została przeniesiona do Instytutu Wysokich Ciśnień PAN. Drugi z projektów mający status „porzucony” nie znalazł zainteresowania ze strony potencjalnego odbiorcy proponowanych rozwiązań. W latach 2019-2024 (I półrocze) pracownicy instytutów opublikowali łącznie 708 artykułów, m.in. 600 publikacji w czasopismach wskazanych w Journal Citation Reports oraz 98 publikacji w czasopismach naukowych i recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych²¹. W ww. okresie publikacje pracowników instytutu były cytowane 19 328 razy.

Według danych zgromadzonych w Kokpicie Zarządczym CŁ w okresie objętym kontrolą ITE, ITME oraz IMiF złożyły łącznie 44 krajowe wnioski dotyczące patentów i wynalazków oraz dwa zagraniczne wnioski patentowe, a w ich wyniku otrzymano łącznie 32 patenty krajowe i 12 zagranicznych. Natomiast, zgodnie z danymi przedstawionymi przez IMiF, w efekcie działalności instytutu i jego poprzedników w latach 2019-2024 dokonano łącznie 39 krajowych zgłoszeń patentów i wynalazków oraz 9 zgłoszeń zagranicznych (w tym jeden patent wycofany w trakcie procedury). W konsekwencji udzielono łącznie 41 patentów krajowych i 11 zagranicznych. Spośród patentów krajowych w 66,7% przypadków wnioski (26) złożono w okresie przed powołaniem SBŁ. W przypadku patentów zagranicznych dotyczyło to 92% przypadków. Uzyskanie patentów krajowych wygenerowało wydatki w wysokości 89,5 tys. zł, a patentów zagranicznych 85,5 tys. zł. Szerzej na temat ww. rozbieżności w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Według danych z Kokpitu Zarządczego CŁ w okresie objętym kontrolą zgłoszono trzy wnioski dotyczące ochrony wzorów użytkowych i udzielono ich w pięciu przypadkach. Ponadto, uzyskano pięć innych krajowych i zagranicznych form ochrony własności intelektualnej IMiF. W przypadku działań związanych z komercjalizacją ITE miało zawrzeć 11 umów komercjalizacyjnych, ITME żadnej, a IMiF 177 umów komercjalizacji bezpośredniej, w tym 24 z partnerami zagranicznymi oraz 38 umów dotyczących wdrożenia własnego (w tym dwie z podmiotami zagranicznymi). Natomiast według informacji przekazanych przez IMiF, w okresie objętym kontrolą dokonano jednego wdrożenia oraz zgłoszono i udzielono praw w przypadku sześciu krajowych wzorów użytkowych, przemysłowych i praw autorskich. Podpisano też dwie umowy komercjalizacji pośredniej.

Realizacja projektów badawczych była w większości finansowana ze środków publicznych pochodzących z grantów Narodowego Centrum Badań i Rozwoju²², NCN, dotacji Prezesa CŁ, środków ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki oraz środków stanowiących krajowy wkład do regionalnych programów operacyjnych.

(akta kontroli str.1304-1307, 1318-1319, 3734-3735, 3738-3740, płyta DVD 4844-4848)

W latach 2019-2024 instytuty: ITE, IMTE oraz IMiF uczestniczyły w 441 projektach międzynarodowych. We współpracy międzynarodowej realizowane były zadania

¹⁹ Dotyczyło to projektu pn. Mechanizm domieszkowania tlenem cienkich warstw GaN za pomocą rozpylania magnetronowego i analiza formowania kontaktu omowego z wysokodomieszkowaną warstwą podkontaktową n-GaN:O do n-GaN i tranzystorów AlGaIn/GaN HEMT.

²⁰ Dalej: NCN.

²¹ Zgodnie z wykazem MEiN/MNiSW.

²² Dalej: NCBiR.

w zakresie badań naukowych (39), prac badawczo-rozwojowych (72), komercjalizacji (131) oraz przedsięwzięcia o charakterze komercyjnym (199).

IMiF oraz jego poprzednicy zorganizowali cztery i współorganizowali osiem konferencji międzynarodowych. Łącznie w tych wydarzeniach udział wzięło 1534 uczestników. Ponadto we wskazanym okresie łącznie 360 pracowników instytutów uczestniczyło w zagranicznych konferencjach naukowych.

W latach 2019-2024 (I półrocze²³) koszty udziału pracowników ITE, ITME oraz IMiF w zagranicznych konferencjach naukowych wyniosły odpowiednio: 521,6 tys. zł, 56,7 tys. zł, 89,7 tys. zł, 1 000,5 tys. zł, 1 364,1 tys. zł oraz 266,9 tys. zł.

Szczegółową kontrolą objęto dokumentację dotyczącą zagranicznych wyjazdów służbowych trzech pracowników z 2022 r.²⁴ oraz trzech pracowników z 2023 r.²⁵ Wyjazdy służbowe były rozliczane zgodnie z wewnętrznymi regulacjami²⁶.

(akta kontroli str.1293-1319, 1816-1817, 2506-3100, 3140-3161, 4591-4623, płyta DVD 4844-4848)

4. W latach 2019-2024 (pierwsze półrocze) Instytut otrzymywał dotacje celowe przyznane przez Prezesa CŁ na realizację zadań w oparciu o art. 63 ust. 2 pkt 3 lit a ustawy SBŁ²⁷ (13 dotacji o łącznej wartości 19 492,4 tys. zł) oraz art. 63 ust.2 pkt. 3 lit b ustawy SBŁ²⁸ (jedna dotacja o wartości 3 984 tys. zł).

Ponadto Instytut otrzymywał środki na podstawie art. 365 pkt.10-12 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce²⁹ odpowiednio z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej³⁰ (trzy dofinansowania o łącznej wartości 77,6 tys. zł), NCBiR (13 grantów o łącznej wartości 38 349 tys. zł) i NCN (32 granty na łączną kwotę 19 819,4 tys. zł) oraz środki ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki na inwestycje na podstawie art. 365 pkt. 4 lit. b ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce (10 dotacji na łączną kwotę 30 487,4 tys. zł).

W 2021 oraz 2023 r. Minister wydał łącznie cztery decyzje³¹ przyznające IMiF dotacje podmiotowe na podstawie art. 365 pkt 5 lit. a, art. 369 ust. 1 i art. 371 ust. 2 pswn:

- w wysokości ogółem 1 846,8 tys. zł³² na finansowanie w latach 2021-2023 kosztów związanych z utrzymaniem aparatury naukowo-badawczej stanowiska badawczego pn. „Laboratorium Technologii Wielowarstwowych i Ceramicznych LTCC”;
- w wysokości ogółem 3 187,5 tys. zł³³ na finansowanie w latach 2023-2025 kosztów związanych z utrzymaniem aparatury naukowo-badawczej stanowiska

²³ Dane do 31 maja 2024 r.

²⁴ Udział w 16 konferencjach zagranicznych, łączne koszty 272,3 tys. zł.

²⁵ Udział w 16 konferencjach, łączne koszty 319,2 tys. zł.

²⁶ Instrukcja dotycząca zasad odbywania i rozliczania podróży służbowych pracowników SBŁ-IMiF wprowadzona zarządzeniem Dyrektora nr 18/23 z dnia 14 marca 2023 r., Instrukcja w sprawie zasad odbywania i rozliczania podróży służbowych pracowników ITE wprowadzona zarządzeniem Dyrektora ITE z dnia 25 kwietnia 2016 r. i zatwierdzona do stosowania w IMiF na podstawie zarządzenia Dyrektora IMiF nr 1/20 z dnia 23 października 2020 r. w sprawie funkcjonowania w okresie przejściowym IMiF powstałego z połączenia ITE i ITME.

²⁷ Środki przekazane przez CŁ na realizację projektów badawczych w ramach celu Sieci.

²⁸ Środki przekazane przez CŁ na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji projektów badawczych w ramach celu Sieci.

²⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm., dalej: pswn.

³⁰ Dalej: NAWA.

³¹ Decyzje nr 10/489783/SPUB/SN/2021 z 19 października 2021 r., nr 35/566934/SPUB/SN/2023 z 11 lipca 2023 r., nr 39/566149/SPUP/SN/23 oraz nr 87/566661/SPUB/SN/2023 z 28 lipca 2023 r.

³² W 2021 r. 592,7 tys. zł, w 2022 r. 618,2 tys. zł, w 2023 r. 635,9 tys. zł.

³³ W kwocie 1 062,5 tys. zł w każdym roku objętym finansowaniem.

badawczego pn. „Linia technologiczna Związków Półprzewodnikowych III-V Centrum Nanofotoniki”;

- w wysokości ogółem 1 008 tys. zł³⁴ na finansowanie w latach 2023-2025 kosztów związanych z utrzymaniem aparatury naukowo-badawczej stanowiska badawczego pn. „Stanowisko do spiekania materiałów zaawansowanych technik SPS”;
- w wysokości ogółem 1 500 tys. zł³⁵ na finansowanie w latach 2023-2025 kosztów związanych z utrzymaniem aparatury naukowo-badawczej stanowiska badawczego pn. „Spektrometr Mas Jonów Wtórnych - CAMECA IMS S.C. Ultra”.

Szczegółowemu badaniu poddano realizację łącznie siedmiu projektów finansowanych z dotacji celowych, w tym pięciu³⁶ ze środków przyznanych przez Prezesa CŁ, na podstawie art. 63 ust. 2 pkt 3 ustawy SBŁ i dwóch³⁷ finansowanych ze środków przyznanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki na podstawie art. 365 pkt. 4 lit. b ustawy o szkolnictwie wyższym.

W przypadku czterech z pięciu projektów realizowanych ze środków Prezesa CŁ stwierdzono, że zarówno raporty roczne z realizacji zadań w ramach zawartych umów dotacyjnych, jak i raporty końcowe były przekazywane do CŁ terminowo, ale z błędami (w szczególności w zakresie zestawień wydatków), co skutkowało wielokrotnym składaniem korekt i uzupełnień. IMiF składał korekty i uzupełnienia raportów rocznych i końcowych we wskazanych przez CŁ terminach (14 dni), natomiast czas odpowiedzi CŁ w przypadku raportów z realizacji projektów MirPhoton oraz NWL, a także rocznych raportów z realizacji projektu ISKRA przekraczał dwa miesiące, co skutkowało opóźnieniami w rozliczeniu dotacji przez CŁ:

- Umowa dotacyjna na realizację projektu MirPhoton³⁸ na kwotę 876,1 tys. zł. przewidywała zakończenie realizacji projektu badawczego w dniu 31 grudnia 2021 r. Raport końcowy był dwukrotnie uzupełniany, a ostatecznie zatwierdzony został 9 grudnia 2022 r.
- Projekt e-pack był realizowany przez IMiF na podstawie umowy dotacyjnej³⁹ w ramach konsorcjum⁴⁰. Wykonawcom przekazana została dotacja celowa na pokrycie wydatków kwalifikowalnych w łącznej wysokości 4 675,5 tys. zł, w tym dla IMiF 1 290,7 tys. zł. Realizację projektu zakończono 30 września 2023 r. Raport roczny za 2021 r. złożono w terminie. Skorygowany raport przedłożono 12 lipca 2022 r. Raport końcowy złożono 21 listopada 2023 r., a uwagi od CŁ otrzymano 13 lutego 2024 r. Skorygowany raport przekazano 19 lutego 2024 r. W dniu 21 maja 2024 r. IMiF otrzymał za pośrednictwem lidera konsorcjum

³⁴ W kwocie 336 tys. zł w każdym roku objętym finansowaniem.

³⁵ W kwocie 500 tys. w każdym roku objętym finansowaniem.

³⁶ „Podniesienie poziomu technologii wytwarzania innowacyjnych źródeł promieniowania fotoniki podczerwieni - laserów kaskadowych” (dalej: projekt MirPhoton), „Aparatura naukowo-badawcza linii technologicznej przyrządów fotoniki podczerwieni” (dalej: projekt MirPhoton Inwestycja), „e-Pack – Inteligentne opakowanie zwrotne dla branży e-commerce” (dalej: projekt e-pack), „ISKRA – Integracja techniki SIMS z komplementarnymi metodami charakteryzacji materiałów” (dalej: projekt ISKRA), „NWL – Nanostrukturyzowane włókna laserowe” (dalej: projekt NWL).

³⁷ „Rozbudowa wieży światłowodowej o elementy do wytwarzania światłowodów nanostrukturyzowanych – Inwestycja Aparaturowa” oraz „Instalacja nawiewna i wyciągowa oraz klimatyzacja w laboratorium aplikacji grafenu – Inwestycja Budowlana”.

³⁸ Umowa z 27 października 2020 r., nr 1/Ł-IMiF/CŁ/2020, aneksowana w dniach 18 grudnia 2020 r., 20 maja 2021 r., 16 września 2021 r.

³⁹ Umowa z dnia 6 listopada 2020 r., nr 1/Ł-ILiM/CL/2020, aneksowana w dniach 29 grudnia 2020 r., 28 kwietnia 2021 r., 20 maja 2021 r., 9 sierpnia 2021 r., 23 grudnia 2021 r., 23 lutego 2022 r.

⁴⁰ W skład konsorcjum wchodziły: Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Logistyki i Magazynowania, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Biopolimerów i Włókien Chemicznych.

kolejne uwagi CŁ do zestawienia wydatków, a do dnia 12 czerwca 2024 r. dotacja nie została rozliczona.

- W przypadku projektu ISKRA realizowanego w okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 kwietnia 2023 r. wysokość otrzymanej dotacji celowej wynosiła 1 790,5 tys. zł. Przekazywane do CŁ raporty roczne oraz raport końcowy zawierały błędy, co skutkowało koniecznością wielokrotnego⁴¹ składania korekt, głównie w zakresie zestawienia wydatków. Trzecia korekta raportu końcowego została przekazana do CŁ w dniu 21 maja 2024 r. Do dnia 12 czerwca 2024 r. dotacja nie została rozliczona.
- Projekt NWL realizowany był w okresie od 1 lipca 2021 r. do 31 sierpnia 2023 r. Na jego realizację IMiF otrzymał 1 600 tys. zł dotacji celowej⁴². Raporty roczne za 2021 r. i 2022 r. oraz raport końcowy zawierały błędy i były kilkukrotnie⁴³ korygowane, głównie w zakresie zestawienia wydatków. Ostatnia wersja raportu końcowego została przekazana do CŁ w dniu 30 kwietnia 2024 r. Do dnia 12 czerwca 2024 r. dotacja nie została rozliczona.

Prawidłowość realizacji projektów NWL oraz ISKRA były przedmiotem kontroli Prezesa CŁ⁴⁴ i zostały ocenione pozytywnie z uchybieniami. Uchybienia zostały wyeliminowane przez IMiF w uzgodnieniu z CŁ.

W okresie objętym kontrolą umorzono jedno zobowiązanie IMiF wynikające z rozliczenia dotacji. Na realizację projektu MirPhoton Inwestycja IMiF otrzymał środki w wysokości 3 984 tys. zł⁴⁵. Na wniosek Instytutu kwota 423,2 tys. zł w grudniu 2021 r. została ujęta w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego. Wykonawca urządzenia do hermetyzacji obudów, na które miała być wydatkowana ww. kwota zasygnalizował Instytutowi realne niebezpieczeństwo opóźnienia wykonania zakontraktowanego urządzenia ze względu na nieprzewidywane okoliczności związane z trwającą pandemią COVID-19. IMiF poinformował CŁ, że taka sytuacja mogła spowodować ryzyko wystąpienia poważnej straty finansowej, gdyby wykonanie i przekazanie urządzenia opóźniło się i przekroczyło zapisany w umowie dotacyjnej termin realizacji inwestycji, tj. 31 grudnia 2021 r. Powyższą kwotę Instytut zwrócił do CŁ jako środki finansowe, które nie zostaną wykorzystane w 2021 r. Aneks nr 3 do umowy wprowadzono zmianę w zakresie terminu zakończenia inwestycji oraz w zakresie przesunięcia w budżecie inwestycji realizacji wydatku związanego z zakupem urządzenia w kwocie 423,2 tys. zł z 2021 na 2022 r. i jego dokonanie do 28 lutego 2022 r.⁴⁶ Przedmiotową kwotę Instytut otrzymał z CŁ w dniu 4 lutego 2022 r. Natomiast w raporcie rocznym z 30 marca 2022 r. z realizacji inwestycji w 2021 r. Instytut wskazał, że wydatek na urządzenie w kwocie 423,2 tys. zł poniósł 30 grudnia 2021 r., (wykonawca zrealizował umowę w terminie i dostarczył urządzenie, tym samym Instytut rozliczył się z wykonawcą w terminie do 31 grudnia 2021 r.). Następnie IMiF zrefundował ten wydatek środkami z dotacji celowej przekazanej Instytutowi z CŁ 4 lutego 2023 r. Prezes CŁ uznał wykorzystanie przedmiotowej kwoty niezgodnie z przeznaczeniem, tj. niezgodnie z warunkami określonymi w umowie i jej kolejnymi aneksami i wydał

⁴¹ Trzy korekty raportu za 2021 r., jedna korekta raportu za 2022 r., do dnia kontroli trzy korekty raportu końcowego.

⁴² Umowa z dnia 25 sierpnia 2021 r. nr 1/Ł-IMiF/CŁ/2021, aneksowana w dniach: 23 grudnia 2021 r., 10 maja 2023 r., 29 czerwca 2023 r.

⁴³ Trzy korekty raportu za 2021 r., dwie korekty raportu za 2022 r., do dnia kontroli 2 korekty raportu końcowego.

⁴⁴ Odpowiednio: protokół pokontrolny z 9 października 2023 r. oraz protokół pokontrolny z 19 grudnia 2023 r.

⁴⁵ Umowa z 27 października 2020 r., nr 2/Ł-IMiF/CŁ/2020, aneksowana w dniach 29 grudnia 2020 r., 19 maja 2021 r., 23 grudnia 2021 r.

⁴⁶ Zgodnie z harmonogramem realizacja projektu kończyła się 28 lutego 2023 r.

decyzję⁴⁷ zobowiązującą IMiF do zwrotu części dotacji w wysokości 423,2 tys. zł jako wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem. Ostatecznie, w dniu 15 maja 2023 r. ww. należność finansowa została umorzona przez CŁ⁴⁸.

W odniesieniu do wyżej opisanych okoliczności Kierownik Działu Wsparcia i Rozliczania Projektów⁴⁹, pan Piotr Dumania, wyjaśnił, że Aneks nr 3 do umowy na realizację inwestycji został podpisany przez Wiceprezesa CŁ, Michała Janasika w dniu 23 grudnia 2021 r., jednak został przekazany do IMiF przez system e-PUAP w dniu 31 grudnia 2021 r. W tej sytuacji IMiF, w dniu 30 grudnia 2021 r., nie mając w dyspozycji Aneksu nr 3 dokonał zapłaty za odebrane już urządzenie do hermetyzacji.

Inwestycje pn. „Rozbudowa wieży światłowodowej o elementy do wytwarzania światłowodów nanostrukturyzowanych - Inwestycja Aparaturowa” oraz „Instalacja nawiewna i wyciągowa oraz klimatyzacja w laboratorium aplikacji grafenu - Inwestycja Budowlana” zostały sfinansowane ze środków z dotacji celowych w kwotach odpowiednio: 2 769,5 tys. zł oraz 350 tys. zł. Środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i terminowo rozliczone.

(akta kontroli str.1293-1319, 1683-1687, 1925-2415, 2416-2468, 2483-2507, płyta DVD 4844-4848)

5. W 2021 r. na podstawie art. 71 a ust. 4 ustawy o szczególnych rozwiązaniach IMiF otrzymał subwencję w wysokości 15 500 tys. zł na rozwój infrastruktury naukowo-badawczej, na podstawie wniosku o finansowanie nakładów związanych z tworzeniem Centrum Kompetencji Łukasiewicza Mikroelektronika i Fotonika oraz Centrum Kompetencji Łukasiewicza Technologie Wodorowe. Do końca pierwszego kwartału 2024 r. wydatkowano 8 444,9 tys. środków pochodzących z ww. subwencji.

Na utworzenie i wyposażenie ww. centrów w latach 2022-2023 wydatkowano odpowiednio: 4 076,2 tys. zł oraz 4 111,1 tys. zł. Złożony wniosek zakładał wzrost przychodów z komercjalizacji rezultatów prac B+R począwszy od roku 2025.

(akta kontroli str.1875-1910)

6. W ITME, ITE oraz IMiF przeprowadzone zostały 4 kontrole Prezesa CŁ, w tym dwie kontrole, o których mowa w art. 36 ust. 3 ustawy SBŁ:

- po kontroli planowej dotyczącej gospodarki finansowej, jakości pracy, prawidłowości realizacji zadań oraz jakości zarządzania w ITME w okresie 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2019 r.⁵⁰ wydano 30 zaleceń, które zostały terminowo zrealizowane;
- kontrola w IMiF w zakresie wdrażania i stosowania Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej wraz z zasadami komercjalizacji dla SBŁ⁵¹, została przeprowadzona przez CŁ w 2022 r., jednak do dnia 12 czerwca 2024 r. IMiF nie otrzymał protokołu z przedmiotowej kontroli;
- po kontroli planowej w zakresie współpracy z SBŁ-IMiF z Polską Izłą Gospodarczą Zaawansowanych Technologii⁵² nie wydano zaleceń;

⁴⁷ Decyzja nr 1/Ł-IMiF/2022 z 22 grudnia 2022 r.

⁴⁸ Decyzja nr 1/Ł-IMiF/2023 z 15 maja 2023 r.

⁴⁹ Dalej: DWiRP.

⁵⁰ Protokół pokontrolny sporządzono 8 stycznia 2021 r.

⁵¹ Okres objęty kontrolą: od 1 kwietnia 2021 r. do 31 marca 2022 r.

⁵² Okres objęty kontrolą: od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2021 r., protokół pokontrolny sporządzony 16 grudnia 2022 r.

- po kontroli planowej dotyczącej gospodarki finansowej, jakości pracy, prawidłowości realizacji zadań oraz jakości zarządzania w SBŁ-IMiF⁵³ wydano 43 zalecenia oraz 5 rekomendacji. Dyrektor IMiF informował Prezesa CŁ o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych jednak w przypadku ww. kontroli nie zrealizowano w terminie 9 zaleceń⁵⁴. Na dzień 12 czerwca 2024 r. zalecenia były w trakcie realizacji, monitorowane przez CŁ;
- po kontroli planowej dotyczącej źródeł i rodzajów wynagrodzeń oraz innych świadczeń otrzymywanych przez Dyrektorów instytutów Łukasiewicza i zastępców Dyrektorów instytutów Łukasiewicza w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r.⁵⁵ nie wydano zaleceń.

W okresie objętym kontrolą ITME, ITE oraz w IMiF nie przeprowadzano ewaluacji Instytutu, o której mowa w art. 38 ustawy SBŁ.

(akta kontroli str.1451-1687, 2469-2482, 4549, płyta DVD 4844-4848)

7. Na koniec 2020 r. w IMiF zatrudnione były 453 osoby, w 2020 r. w obu instytutach umowy o pracę rozwiązało 72 pracowników a 52 osoby przyjęto do pracy. W 2021 r. w IMiF pracowało 407 osób, umowy o pracę rozwiązało 119 osób, a zatrudniono 74 nowych pracowników. W 2022 r. w IMiF zatrudniano 415 osób, z kolei w 2023 r. w IMiF zatrudnionych było 416 osób, a według stanu na 30 kwietnia 2024 r. 397 osób.

W 2021 r. w przeliczeniu na etaty w IMiF zatrudnienie wynosiło 372,25 etatu z czego w pionie badawczym 162,4 etatu, a w pionie wsparcia 209,85 etatu. W 2022 r. zatrudnienie osiągało poziom 381,8 etatu, w tym w pionie badawczym 171 etatów, a w pionie wsparcia 210,8 etatu. Według stanu na koniec 2023 r., w IMiF zatrudnienie wyniosło 375,75 etatu, z czego w pionie badawczym 172 etaty, a w pionie wsparcia 203,75 etatu.

Średnia płaca w IMiF w 2022 r. wyniosła 15,4 tys. zł, w tym w pionie badawczym 8,4 tys. zł, a w pionie wsparcia 7 tys. zł. Z kolei w 2023 r. wyniosła 16,3 tys. zł, z czego w pionie badawczym 10,5 tys. zł, a w pionie wsparcia 7 tys. zł.

(akta kontroli str. 515-516, 708, 746-748, 851-852, 976-977, 1011-1012)

8. Utworzenie IMiF w dniu 1 października 2020 r. zostało przeprowadzone na wniosek Prezesa CŁ, zgodnie z przepisami art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 pkt ustawy SBŁ. Połączenie ITE i ITME poprzedzone zostało, przygotowaną przez ITE i ITME, analizą celowości połączenia instytutów, sporządzeniem protokołu z czynności przygotowawczych oraz zainicjowanymi w drugiej połowie sierpnia 2020 r. konsultacjami z organizacjami związkowymi i organami obu instytutów, co było działaniem zgodnym z art. 40 ust. 3 pkt 1 oraz §2 i §3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 października 2019 r. w sprawie trybu łączenia, podziału i likwidacji instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicza⁵⁶. Rada CŁ dokonała połączenia instytutów uchwałą nr 10/2020 z dnia 18 września 2020 r. wydaną zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy SBŁ.

W założeniach CŁ połączenie instytutów miało zwiększyć potencjał badawczy i rynkowy instytutów i usprawnić system zarządzania poprzez integrację ekonomiczną i merytoryczną zaplecza organizacyjnego, technicznego i administracyjnego. Działania te miały, dzięki efektowi skali, wzmocnić pozycję nowego podmiotu w kraju i zagranicą oraz zwiększyć liczbę realizowanych projektów badawczych oraz liczbę

⁵³ Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r., protokół pokontrolny sporządzony 16 grudnia 2022 r.

⁵⁴ Stan na 28 listopada 2023 r.

⁵⁵ Protokół pokontrolny sporządzony 17 maja 2023 r.

⁵⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 1911.

odbiorców usług. Połączenie instytutów miało też umożliwić rozszerzenie zakresu prowadzonych badań. W obszarze finansowym przewidywano, że przychody będą się składały w 1/3 z subwencji ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki, 1/3 środków przyznanych na projekty badawczo-rozwojowe i w 1/3 z przychodów z komercjalizacji wyników badań oraz działalności komercyjnej. Łączne przychody w latach 2020-2025, przy założeniu corocznego wzrostu o 5%, miały osiągnąć 575 264,8 tys. zł (z czego subwencje 179 604 tys. zł, a środki na projekty badawcze 132 178,3 tys. zł). Koszty działalności IMiF w okresie 2020-2025 miały wynieść łącznie 565 603,6 tys. zł.

Według Protokołu z czynności przygotowawczych szacunkowe koszty połączenia ponoszone w latach 2020-2023 miały wynieść 10 026,4 tys. zł, a rzeczywiste koszty poniesione do końca 2023 r. wyniosły 9 592,5 tys. zł. Na skutek połączenia ITE i ITME zlikwidowano 13 stanowisk pracy.

W czasie konsultacji organy statutowe ITE (Dyrektor oraz Rada Instytutu) zwracały uwagę na potencjalne komplikacje np. w zakresie różnic w strukturze organizacyjnej instytutów oraz na krótki termin na przeprowadzenie procesu łączenia instytutów i niepełny charakter informacji na temat kosztów procesu przedstawiony w analizie celowości. Rada ITE postulowała też przeprowadzenie wspólnego posiedzenia Rad obu instytutów i kierownictwa CŁ w celu omówienia kwestii stworzenia nowego instytutu. Z kolei organizacja związkowa ITE wskazywała m.in. na potencjalne problemy finansowe wynikające z zobowiązań finansowych ITME oraz nieuregulowanej kwestii własności nieruchomości.

(akta kontroli str. 1237-1282, 3734-3737, 3741-3742, płyta DVD 4844-4848)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Roczny plan finansowy Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Technologii Elektronowej na rok 2020 r.⁵⁷ oraz roczne plany finansowe IMiF na lata 2021-2024 zostały opracowane z naruszeniem przepisów art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ, ponieważ w zakresie przychodów nie zawierały wszystkich elementów wymienionych w ww. regulacji.

W planach finansowych ITE oraz ITME na 2020 r. nie wyodrębniono dotacji celowych przyznawanych przez Prezesa na:

- realizację przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci
- finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci.

Przychody te znalazły się w zbiorczej pozycji pod nazwą „dotacja celowa CŁ”.

Zgodnie z art. 63 ust. 2 pkt 3 w brzmieniu ustawy SBŁ z 21 lutego 2019 r.⁵⁸ w rocznym planie finansowym instytutu w zakresie przychodów wyodrębnić należało dotacje celowe przyznawane przez Prezesa CŁ na:

- a) realizację przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1,
- b) finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1.

Jak wyjaśnił były Dyrektor ITE Piotr Dumania, plan finansowy ITE na 2020 r. w pełni spełniał aktualne wymagania formalno-prawne wynikające z ustawy SBŁ oraz wymogi CŁ polegające na konieczności sporządzenia planu finansowego

⁵⁷ Dalej: Plan finansowy ITE na 2020 r.

⁵⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 534.

w oparciu o szablon przygotowany przez Platformę Kompetencji Łukasiewicza „Finanse”. Sporządzając projekt planu finansowego ITE na 2020 r., Dyrekcja była zobligowana do wypełnienia szablonu sporządzonego i udostępnionego Instytutom przez CŁ.

Przychody z dotacji celowych przyznawanych przez Prezesa CŁ (punkt 3) lit a: na realizację przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci oraz lit b: finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji zostały ujęte w pozycji 1.5 planu finansowego.

Z kolei planach finansowych IMiF na lata 2021-2024 nie wyodrębniono następujących przychodów:

- dotacji celowych przyznawanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z przepisami ustawy pswn;
- dotacji podmiotowych przyznawanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z przepisami ustawy pswn;
- innych środków przekazanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki;
- środków, o których mowa w art. 61a⁵⁹;
- środków przekazanych przez podmioty inne niż minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki lub Prezes CŁ.

Ww. przychody zostały umieszczone w zbiorczej pozycji pod nazwą „dotacje ze źródeł krajowych”

Nie wyodrębniono również dotacji celowych przyznawanych przez Prezesa na:

- realizację przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci
- finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci.

Przychody te znalazły się w zbiorczej pozycji pod nazwą „dotacja celowa CŁ”.

Zgodnie z art. 63 ust. 2 w rocznych planach finansowych instytutów w zakresie przychodów wyodrębniać należało następujące pozycje:

- przychody z działalności gospodarczej
- subwencję przyznaną przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce
- dotacje celowe przyznawane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z przepisami ustawy pswn;
- dotacje podmiotowe przyznawane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z przepisami ustawy pswn;
- inne środki przekazane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki;
- dotacje celowe przyznawane przez Prezesa na: realizację przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci, finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci.
- środki, o których mowa w art. 61a
- środki przekazane przez podmioty inne niż minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki lub Prezes CŁ.

⁵⁹ Środki przekazane (na podstawie umowy) instytutowi na koszty działalności oraz realizację zadań CŁ.

Główna Księgowa IMiF, pani Katarzyna Bednarska wyjaśniła, że plany finansowe Instytutu na poszczególne lata były opracowywane na podstawie opublikowanych wytycznych i udostępnionych szablonów przez CŁ, zatem zmiana sposobu przedstawienia źródeł finansowania w planach finansowych na kolejne lata wynikała z ww. wytycznych.

Jak wyjaśniła, w piśmie do kontrolera wykonującego czynności kontrolne w CŁ, pani Katarzyna Piątek, Zastępca Dyrektora Departamentu Analiz Finansowych i Kontrolingu CŁ, szablony planu finansowego były wypracowywane od roku 2019 w ramach prac zespołu zadaniowego Platformy Kompetencji Finanse. Następnie, były przekazywane do zaopiniowania przez Dyrektorów Instytutów Sieci i uzgodnione z Departamentem Strategii i Organizacji oraz Biurem Prawnym w zakresie formalno-prawnym. Na etapie tworzenia dokumentacji obowiązującej w instytutach Łukasiewicza określono w zakresie szablonu planu finansowego instytutu Sieci niezbędny zakres danych planistycznych. Z rozwojem narzędzi do monitorowania sytuacji finansowej instytutów oraz na poziomie całej Sieci kategorie przychodowe i kosztowe według zapisów ustawy odpowiadały kategoriom raportowanym comiesięcznie w aplikacji kokpitowej oraz danym zawartym w rocznym sprawozdaniu finansowym instytutu. Dla uproszczenia przyjęto, że w ramach pkt 2) subwencji przyznawanej przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, uwzględnione zostaną dane dotyczące zarówno środków przyznanych w ramach dotacji podmiotowej (art. 63 ust. 2, pkt 2b), jak i innych środków przekazanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki (art. 63 ust. 2, pkt 2c). Prezes Centrum nie uzyskał informacji, zaleceń czy polecenia od ministra nadzorującego co do zmiany szablonu planu finansowego stosowanego przez instytuty Sieci. Informacja o dotacjach celowych przyznanych przez właściwego ministra została umieszczona dopiero w szablonie planu finansowego na 2024 r., ponieważ uwzględniono wówczas przekazane przez Radę Centrum Łukasiewicz uwagi do sprawozdań z działalności za 2022 r. Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Jak wyjaśnił Bolesław Kołodziejczyk, ówczesny Dyrektor IMiF, przygotowanie planu finansowego zostało zlecone pionowi finansowemu jako najbardziej kompetentnemu w tym zakresie. Zarówno Dyrektor Finansowy jak i Główna Księgowa uczestniczyli w Platformie Kompetencji CŁ w celu bieżącego monitoringu nowych wytycznych CŁ.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF w jego ocenie plany finansowe Instytutu na rok 2023 i 2024 nie były sprzeczne z wymaganiami ustawy, ponieważ były kompletne i rzetelne – pomimo, że nie zostały zaprezentowane w postaci wprost wynikającej z ustawy. Układ w jakim zostały sporządzone był bardziej szczegółowy i zawierał wszystkie elementy wymagane ustawą. Był zarządczo czytelny a jego wykonanie było monitorowane regularnie, co miesiąc w tzw. Kokpicie zarządczym Sieci Badawczej Łukasiewicz. Na pytania ad hoc od różnych interesariuszy dotyczące poszczególnych pozycji wymaganych ustawą, Instytut przedkładał odpowiedzi niezwłocznie, ponieważ te informacje były „zaszyte” w Planie Finansowym.

W ocenie NIK nie można uznać, że plany finansowe IMiF były zgodne z wymogami ustawy, gdyż przepis art. 63 ust 2 ustawy SBŁ, zarówno wersji ustawy z 2019 r., jak i po jej nowelizacji w 2020 r., jednoznacznie wskazuje, które pozycje przychodów powinny być wyodrębnione w planie finansowym Instytutu Sieci. Ponadto, NIK wskazuje, że zgodnie z przepisem art. 24 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy SBŁ sporządzanie projektu rocznego planu finansowego instytutu Sieci należy do zadań dyrektora instytutu, a nie CŁ, a zatem wydawane przez nie wytyczne mogą mieć charakter ujednoliciający i porządkujący, ale nie mogą stanowić podstawy do pomijania treści wprost wynikających z ustawy SBŁ. Zdaniem NIK różnice

w ustalonych kategoriach dotyczących źródeł finansowania w planach finansowych na 2020 oraz na lata 2021-2024 wpłynęły negatywnie na ich przejrzystość. W odniesieniu do sposobu ujęcia w planach finansowych na lata 2020-2024 dotacji celowych przyznanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki Główna Księgowa IMiF wyjaśniła, że „Instytut we wskazanym okresie nie otrzymywał dotacji celowych przyznawanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w związku z powyższym nie były uwzględniane w planach finansowych.” Jednakże ustalono, że w 2021 r. zostały zawarte z MEiN dwie umowy określające przeznaczenie dotacji celowej na realizację inwestycji związanej z działalnością naukową⁶⁰. W odniesieniu do ww. dotacji, Główna Księgowa wyjaśniła, że plan finansowy przygotowany na podstawie wytycznych CŁ obejmuje koszty i przychody działalności bieżącej, podczas gdy przedmiotowe dotacje dotyczyły działalności inwestycyjnej i w sposób bezpośredni nie zostały wyodrębnione w planie finansowym. Zdaniem NIK plan finansowy oparty wyłącznie o wytyczne CŁ, był nieprzejrzysty nawet dla pracowników IMiF, o czym świadczy błędne przekonanie Głównej Księgowej IMiF, że w latach 2020-2024 IMiF nie otrzymywał środków z dotacji celowych przyznawanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Ponadto konsekwencją przyjętego sposobu konstruowania planów finansowych na lata 2020, 2021, 2022, 2023 oraz 2024 były różnice w sposobie ujęcia tych samych pozycji, co utrudniało porównanie danych rok do roku.

(akta kontroli str. 11-14, 145-159, 331-347, 406-410, 1849-1853, 3162-3170, 4627-4632, 4634, 4637-4642, 4649-4654, płyta DVD 4844-4848)

2. Sprawozdania finansowe IMiF za lata obrotowe 2020-2023 nie zostały przygotowane rzetelnie, gdyż zawierały błędy rzeczowe i rachunkowe, a sposób prezentacji niektórych danych był nieprzejrzysty.

W sprawozdaniach finansowych za lata 2020-2023 stwierdzono następujące błędy:

- 1) W sprawozdaniu finansowym Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki za okres 2020-10-01 do 2020-12-31 w nocie 51f Specyfikacja pozostałych kosztów operacyjnych błędnie wykazano kwotę kosztów postępowania sądowego i zastępstwa procesowego za okres od 1 stycznia 2020 r. do 30 września 2020 r. W rubryce wpisano kwotę 774 223,69 zł.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF, do rubryki wpisano kwotę kosztu własnego pozostałych przychodów ze sprzedaży wygenerowanych przez ITME, a rzeczywiste koszty postępowania sądowego i zastępstwa procesowego wyniosły w tym okresie 0,00 zł. W okresie łączenia Instytutów każdy przygotowywał w swoim zakresie poszczególne noty do sprawozdania finansowego. Przy przenoszeniu danych do sprawozdania łącznego doszło do pomyłki pisarskiej i błędnego zsumowania poszczególnych pozycji.

Kwota 774 223,69 zł została wpisana do prawidłowej rubryki, tj. kosztu własnego pozostałych przychodów ze sprzedaży, w Informacji dodatkowej do Sprawozdania finansowego IMiF za 2021 r., w nocie 51f, w kolumnie dotyczącej 2020 r., bez wyjaśnienia przyczyny dokonania tej zmiany.

⁶⁰ Umowa nr 7160/IA/SN/2021 (w 2021 r. oraz w 2022 r. IMiF otrzymał środki dotacji celowej w wysokości odpowiednio: 739 148,38 zł oraz 2 030 351,62 zł) oraz umowa nr 7183/IB/SN/2021 (w 2021 r. oraz w 2022 r. IMiF otrzymał środki dotacji celowej w wysokości odpowiednio: 140 000 zł oraz 210 000 zł).

(akta kontroli str. 618-667, 1835-1848, 3101-3103a, 3670-3674, 4643-4648, płyta DVD 4844-4848)

- 2) W sprawozdaniu finansowym IMiF za 2021 r., w nocie nr 42 *Informacje liczbowe, wraz z wyjaśnieniem, zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy*, w tabeli pokazującej przekształcone dane porównawcze rachunek zysków i strat w kolumnie „dane za rok 2020” zaprezentowano dane za IV kw. 2020 r. Natomiast w nagłówku tabeli wskazano, że: „w przypadku, jeżeli w roku poprzednim lub bieżącym nastąpiło połączenie, to należy zawrzeć dane wszystkich połączonych/włączonych instytucji”.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF, pod tabelą opisano że „ze względu na brak możliwości edycji nagłówka tabeli w kolumnie dot. „dane za rok 2019” ujęto przekształcone dane porównywalne (dostosowanie okresu sprawozdawczego i zasad rachunkowości) dane za okres 01/01/2020-31/12/2020, „dane za okres 2020” ujęto dane rzeczywiste za poprzedni okres sprawozdawczy 01/10/2020-31/12/2020, „dane za rok 2021” ujęto dane bieżące za okres 01/01/2021-31/12/2021”. Informacja dodatkowa była przygotowywana przez CŁ w formie pliku xls, każdorazowa konieczność zmiany musiała być zgłoszona do CŁ jednak nie wszystkie nagłówki tabel oraz kolumn były możliwe do edycji przez Centrum.

NIK przyjmuje wyjaśnienia dotyczące opisu wyjaśniającego pod tabelą jednak nie zgadza się z wyjaśnieniem dotyczącym braku możliwości edycji nagłówków. Jak w toku kontroli wyjaśniła pani Katarzyna Piątek, Zastępca Dyrektora Departamentu Analiz Finansowych i Kontrolingu CŁ, istniała możliwość edycji not w ustandaryzowanej informacji dodatkowej w obszarze, który nie zaburza porównywalności danych zestawionych ze wszystkich instytucji Sieci. Każda prośba o możliwość dokonania modyfikacji noty była rozpatrywana i jeżeli istniała taka możliwość to wskazany przez instytucję zakres danych był odblokowywany w celu edycji.

Co więcej, na przykład według dostępnej publicznie informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego za 2021 r., sporządzonej przez Instytut Chemii Przemysłowej im. prof. Ignacego Mościckiego (utworzony z połączenia dwóch instytucji w czerwcu 2020 r.), możliwe było sporządzenie noty 42 w sposób przejrzysty prezentującej dane wszystkich instytucji za cały 2021 r., 2020 r. i 2019 r.

(akta kontroli str. 677-738a, 1835-1848, 1859-1874, 3101-3103a, 4643-4648, 4659-4667, płyta DVD 4844-4848)

- 3) W sprawozdaniach finansowych IMiF za lata 2020-2023 w nocie 51d „Działalność gospodarcza wyodrębniona” nie zostały wykazane przychody z tytułu sprzedaży usług i sprzedaży towarów i produktów. Tymczasem z przygotowanych na podstawie zapisów księgowych zestawień wynika, że w instytucjach każdego roku osiągano przychody z tytułu wynajmu i dzierżawy majątku trwałego i sprzedaży usług, a w latach 2021-2024 również ze sprzedaży towarów i produktów.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF, w informacji dodatkowej w nocie 51d została wykazana sprzedaż środków trwałych, najem powierzchni oraz sprzedaż towarów i produktów zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas spotkań w ramach CŁ - Platformy Kompetencji Finanse. Spotkania odbywały się on-line za pomocą środków komunikacji elektronicznej via MSTeams i uczestniczyli w nich przedstawiciele działów finansowych wszystkich

Instytutów zgłoszeni w ramach Platformy Kompetencji. Spotkania nie były jednak nagrywane ani nie powstały dokumenty będące zbiorem ustaleń i wytycznych co do sporządzenia poszczególnych not do sprawozdania finansowego.

Jak wyjaśniła Zastępca Dyrektora Departamentu Analiz Finansowych i Kontrolingu CŁ na organizowanych spotkaniach w ramach CŁ nie zezwalało na wpisywanie danych odmiennych niż wynikają z prowadzonej przez instytuty ewidencji księgowej, ale wskazywało wręcz na konieczność ujednolicania ujmowanych danych. Sprawozdania finansowe za lata 2020-2023 zostały zatwierdzone ponieważ błąd w postaci niewykazania w nocie 51d wartości przychodów z tytułu sprzedaży usług oraz sprzedaży towarów i produktów w ocenie CŁ nie wpływał na przedstawienie rzetelnego i jasnego obrazu sytuacji majątkowej i finansowej instytutu oraz nie miał wpływu na wynik finansowy, co również potwierdzali biegli rewidenty w swoich opiniach.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF, szablony sprawozdań finansowych i Informacji dodatkowych były opracowywane w ramach Platformy Kompetencji Łukasiewicza Finanse, uzgadniane z innymi departamentami CŁ i Dyrektorami Instytutów Sieci. Odstępstwo od zatwierdzonego szablonu sprawozdania finansowego uniemożliwiłoby porównywanie i analizę sytuacji finansowej poszczególnych Instytutów oraz wiązałoby się z brakiem zatwierdzenia przez Prezesa CŁ. Sprawozdania finansowe na lata 2021-2024 były sporządzone z należytą starannością i były badane przez biegłego rewidenta i uzyskały pozytywną opinię. Sprawozdania uzyskały pozytywną opinię Rady Instytutu oraz zostały zatwierdzone przez Prezesa CŁ. W ocenie Dyrektora sprawozdania nie były sprzeczne z wymaganiami ustawy i przedstawiały rzetelny obraz sytuacji finansowej instytutu.

NIK nie kwestionuje zgodności szablonów informacji dodatkowej sprawozdań finansowych IMiF z uor. Jednak wskazuje, że Instytut, nie wypełniając w sposób rzetelny i kompletny tabeli z not 51d, pominął informacje, które dawały wgląd w strukturę przychodów działalności, której wyodrębnienie pod względem finansowym i rachunkowym wynikało z art. 29 ustawy SBŁ. Ponadto, na przykład w dostępnej publicznie informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego za 2021 r. sporządzonej przez Instytut Chemii Przemysłowej im. prof. Ignacego Mościckiego (utworzony z połączenia dwóch instytutów w czerwcu 2020 r.) tabela w nocie 51d jest wypełniona w całości.

(akta kontroli str. 375-405, 454-461, 465-506, 618-738, 817-874, 938-992, 1835-1848, 1854-1855, 1859-1874, 3101-3103a, 3634-3635, 4627-4630, 4632-4634, 4643-4648, 4659-4665, 4670, płyta DVD 4844-4848)

- 4) Rachunek przepływów pieniężnych wchodzący w skład sprawozdania finansowego za 2021 r. wykazywał błędną kwotę stanu środków pieniężnych na 31 grudnia 2020 r. W rachunku zysków i strat wykazano środki pieniężne na koniec okresu (31.12.2020 r.) w wysokości 51 906 752,77 zł, a środki pieniężne na początek okresu (1.01.2021 r.) w wysokości 53 176 619,11 zł.

Zgodnie z wyjaśnieniem Głównej Księgowej, pani Katarzyny Bednarskiej, na skutek pomyłki wpisano niewłaściwą kwotę stanu środków pieniężnych na koniec okresu (31 grudnia 2020 r.). Właściwa kwota to 53 184 562,15 zł. Zatem różnica w stanie środków pieniężnych na koniec jednego i początek kolejnego okresu wynosiła 7 943,04 zł i wynikała ze zmiany różnic kursowych z wyceny.

Jak wyjaśnił były Dyrektor IMiF odnośnie pomyłek i niejasnej prezentacji danych z lat 2020-2021 starał się on weryfikować trafiające do jego podpisu dokumenty. Sprawozdania były też prezentowane i omawiane na Radzie Instytutu oraz weryfikowane przez CŁ. Żaden z tych organów nie zwrócił uwagi na zaistniałe omyłki.

Zdaniem NIK liczba błędów i omyłek pojawiających się w sprawozdaniach finansowych składanych przez IMiF wskazuje, że działania podejmowane w celu zapewnienia rzetelności przedstawionych danych były niewystarczające.

(akta kontroli str. 1854-1855, 1859-1874, 3101-3103a, 3634, 4643-4648, płyta DVD 4844-4848)

3. Sprawozdanie z działalności Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki w roku obrotowym obejmującym okres od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. i Sprawozdanie z działalności Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki w roku obrotowym obejmującym okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.⁶¹ nie zostały przygotowane z należytą starannością, gdyż zawierały błędne informacje w zakresie liczby posiedzeń Rady ITME w 2020 r. oraz wysokości dotacji podmiotowej w 2023 r.

W Sprawozdaniu z działalności IMiF za 2020 r. w części III. Rada Instytutu Łukasiewicza w pkt. 2 błędnie wskazano, że w 2020 r. odbyło się osiem posiedzeń Rady SBŁ-ITME. W rzeczywistości odbyło się jedno posiedzenie, a w pozostałych przypadkach do sprawozdania wpisano daty podjęcia uchwał w trybie obiegowym.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF, daty: 27 lutego 2020 r., 31 marca 2020 r.; 23 lipca 2020 r.; 20 sierpnia 2020 r.; 31 sierpnia 2020 r., 29 września 2020 r. wskazane w Sprawozdaniu z działalności IMiF za rok 2020 nie są datami formalnie odbytych Posiedzeń przez tę Radę. W trakcie przygotowywania sprawozdania za rok 2020 w zakresie dat posiedzeń korzystano z informacji udostępnionych przez ówczesnego kierownika Centrum Technologii Materiałów Elektronicznych.

Z kolei w Sprawozdaniu z działalności IMiF za 2023 r. , w części VII. Informacje o wysokości środków finansowych przeznaczonych na działalność instytutu, według kategorii przychodów, o których mowa w art. 64 ustawy, w tabeli w poz. 1b „dotacje podmiotowe, o których mowa w art. 63 ust. 2 pkt 2b” wpisano kwotę 2 949 763,00 zł. Z kolei w części VIII. Stopień realizacji rocznego planu finansowego, w pkt. 1.8.1. dotyczącym dotacji przyznanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki wpisano kwotę 1 616 751,32 zł.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF, w Sprawozdaniu z działalności IMiF za 2023 r. z działalności omyłkowo w poz. 1b dotacje podmiotowe, o których mowa w art. 63 ust. 2 pkt 2b wpisano kwotę 2 949 763,00 zł. Dwukrotnie wykazano kwotę dotyczącą dotacji na specjalne urządzenie badawcze. Prawidłowa wartość to 1 616 751,32 zł. W związku z powyższym pomyłkowo została wskazana wartość w poz. 8 przychody z innych źródeł zamiast kwoty 48 335 313,48 zł powinno być wykazane 49 668 325,03 zł.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF, sprawozdanie z działalności IMiF za 2023 r. zostało przygotowane z dochowaniem najwyższej staranności. Na każdym kluczowym etapie sporządzania i zatwierdzania sprawozdania, przed jego podpisaniem, było przez Dyrektora szczegółowo przeczytane, a pytania i odpowiedzi wymagające wyjaśnień były omówione. Wskazane w ramach toczącej się kontroli uwagi nie były w ocenie Dyrektora krytyczne i nie wymagały poprawy sprawozdania z działalności za 2023 r. Ponadto, nadzór nad sprawozdaniami z działalności instytutów Sieci

⁶¹ Dalej: Sprawozdanie z działalności IMiF za 2020 r. i Sprawozdanie z działalności IMiF za 2023 r.

i ich kontrolę prowadziło również CŁ przed ich przekazaniem do zatwierdzenia Prezesowi Centrum.

W ocenie NIK charakter błędu przeczy tezie o sporządzeniu sprawozdania z działalności IMiF za 2023 r. z zachowaniem najwyższej staranności. Różnica pomiędzy wpisaną do sprawozdania, a prawidłową kwotą otrzymanych środków z dotacji podmiotowej wynosiła 1 333 tys. zł, co stanowiło 2,7% przychodów Instytutu wymienionych w art. 64 pkt 1-7 ustawy SBŁ.

(akta kontroli str.507-617, 993-1030, 3901-3903, 3907-3908, 4627-4630, 4635-4636, 4643-4648, płyta DVD 4844-4848)

4. Rachunek zysków i strat IMiF stanowiący część Sprawozdania finansowego IMiF za rok 2021 został sporządzony z naruszeniem art. 47 ust. 1-2 uor, gdyż porównywał dane za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. do danych dla IV kwartału 2020 r.

Zastosowane w sprawozdaniu finansowym za 2021 r. rozwiązanie prowadziło do porównywania dwóch, znacznie różniących się od siebie okresów roku, tj. pełnego roku obrotowego do jednego kwartału. Stosownie do art. 47 ust. 1 uor w rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy, a art. 47 ust. 2 uor stanowił, że w przypadku sporządzania rachunku zysków i strat za inny okres sprawozdawczy niż określony w ust. 1, w rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący okres sprawozdawczy oraz analogiczny okres sprawozdawczy poprzedniego roku obrotowego.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF, sporządzając sprawozdanie finansowe za rok 2020 Instytut otrzymał z CŁ informacje, iż zgodnie ze stanowiskiem doradcy finansowego Centrum okresem porównawczym dla rachunku zysków i strat powinien być 01.01.2020-30.09.2020 r. i taki okres powinien być zastosowany w e-sprawozdaniu. W związku z powyższym w 2021 r. jako dane porównawcze został zaprezentowany IV 2020 r. Dodatkowo przychody i koszty za okres I-III kw. 2020r. dotyczyły innych podmiotów (ITE oraz ITME) i były wykazywane odpowiednio w sprawozdaniach finansowych ITE i IMiF.

Ówczesny Dyrektor IMiF, pan Bolesław Kołodziejczyk nie był w stanie udzielić wyjaśnień w tej kwestii, dodając, że możliwe iż w tym przypadku tego typu dane nie były historycznie dostępne lub były trudne do pozyskania ze względu na proces konsolidacji.

NIK nie podziela tej argumentacji. W swoich wyjaśnieniach Główna Księgowa IMiF powołuje się na korespondencję mailową z lutego 2021 r. prowadzoną z przedstawicielką CŁ. Jednak z jej treści wynika, że specjalny sposób przedstawienia danych w rachunku zysków i strat dotyczył sprawozdania finansowego za rok 2020, a nie 2021 r. Ponadto, IMiF, zgodnie z art. 41 ust. 3 ustawy SBŁ, jako jednostka powstała w wyniku połączenia ITE i ITME przejął wszystkie prawa i obowiązki łączonych instytutów Sieci, a księgowość instytutu posiadała dane pozwalające na przedstawienie w rachunku zysków i strat danych za cały 2020 r. Tym samym, nie istniały przeszkody formalne i praktyczne do sporządzenia rachunku zysków i strat za cały 2020 r.

(akta kontroli str.677-725, 1835-1848, 1854-1855, 3101-3103a, 4541-4546, 4659-4665, 4672-4673, płyta DVD 4844-4848)

5. Ewidencja realizowanych i zrealizowanych projektów badawczo-rozwojowych, komercjalizacji wyników badań oraz działań na rzecz uzyskania ochrony wyników badań nie była prowadzona rzetelnie, gdyż informacje wpisywane przez IMiF do Kokpitu zarządczego CŁ nie odzwierciedlały stanu faktycznego.

Instytut przedstawiał dane o łącznie 283 projektach, z czego 151 to projekty badawczo-rozwojowe. Ponadto, według przygotowanego przez Instytut wyciągu z Kokpitu zarządczego było to 265 projektów, z czego 202 miały charakter badawczo-rozwojowy. Tymczasem w przekazanych przez CŁ danych w Kokpicie zarządczym widniało 5499 projektów o statusie „w trakcie realizacji” bądź „zrealizowany”.

Jak wyjaśnił Kierownik DWiRP, wyciąg z Kokpitu zarządczego zawierał informację o 265 projektach realizowanych w latach 2019-2024 z uwzględnieniem projektów wewnętrznych finansowanych ze środków własnych pochodzących z dotacji statutowych oraz inwestycji. Różnice dotyczyły tego, że części pozycji widniejących w Kokpicie zarządczym nie uwzględniono w informacji dla NIK. Dotyczyło to min: projektów ITME finansowanych z własnych środków przygotowujących do złożenia wniosków projektowych do zewnętrznych instytucji finansujących. Projekty wewnętrznie nazywano Grantami na Granty. Były to pozycje 42 -120 z tabeli kokpitu, w ITE również realizowano w latach 2019-2020 projekty własne finansowane z środków wewnętrznych ukierunkowane na badania podstawowe przygotowujące rozwój nowych technologii. Były to pozycje 139-155 z tabeli kokpitu. W wyciągu z kokpitu ujęto też inwestycje (poz. 36,37,122-130), których nie ujęto w informacji dla NIK, ponieważ sporządzając ją przyjęto, że inwestycje w infrastrukturę nie są projektami badawczymi.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF projekty, które zostały przesłane do kontroli obejmowały okres 2019-2023. W tym okresie w kokpicie zarejestrowanych było 265 projektów o statusie "zakończony i w "trakcie realizacji". W Kokpicie dane o projektach zbierane są raz w miesiącu i co miesiąc niezależnie od statusu generowany jest nowy wpis, więc projekt, który trwa 36 miesięcy ma 36 wpisów i w kolejnym miesiącu jeden wpis informujący o zakończeniu realizacji projektu razem 37. Żeby wyłuskać projektu o statusie "w realizacji" i "zakończony" trzeba w Excelu usunąć duplikaty wpisów. Stąd w bazie figurowało 5499 wpisów.

Z danych IMiF wynika, że złożono o pięć krajowych wniosków patentowych mniej w stosunku do danych wynikających do Kokpitu zarządczego CŁ. Z kolei w przypadku wniosków o patenty zagraniczne Instytut raportował siedem wniosków więcej niż Kokpit. Różnice dotyczyły również liczby uzyskanych patentów – Instytut miał uzyskać dziewięć patentów krajowych więcej i jeden patent zagraniczny mniej niż wynikało to z Kokpitu.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF informacje były przygotowywane razem z Rzecznikiem Patentowym na podstawie dostępnych danych i dokumentów. Instytut nie miał pewności, że posiadał komplet dokumentów, gdyż nieścisłości pojawiały się w przypadku dawnego ITME. Dokumentacja patentowa z tego Instytutu nie została nigdy w pełni przekazana, a Rzecznik Patentowy zajmujący się tymi sprawami odszedł z Instytutu zanim ktokolwiek z dzisiejszych pracowników Działu Komercjalizacji i Sprzedaży⁶² rozpoczął prace.

W przypadku danych dotyczących komercjalizacji Instytut przekazał informacje o dwóch umowach komercjalizacji pośredniej, jednym wdrożeniu i sześciu krajowych wzorach przemysłowych i prawach autorskich, podczas gdy w Kokpicie zarządczym figurowało łącznie 177 umów komercjalizacji bezpośredniej, 38 wdrożeń oraz pięć wzorów przemysłowych i praw autorskich.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF Instytut raportował do Kokpitu zarządczego także oferty przyjęte przez klienta stąd wynikała liczba umów, która tam widniała. W DKiS posiadano oferty od listopada 2023 r. wraz z potwierdzeniem ich przyjęcia. Resztę danych czerpano z systemu finansowo-księgowego, gdzie znajdowały się

⁶² Dalej: DKiS.

informacje dotyczące wystawionych faktur, gdyż nie posiadano kompletnych ofert z wcześniejszego okresu. Dane w Kokpicie zarządczym mogły się różnić od przedstawionych przez Instytut ze względu na to, że były uzupełniane we wskazanym okresie przez różne osoby. DKiS samodzielnie zaczął wpisywać te dane od IV kwartału 2023 r. W okresie od 2022 r. – do IV kwartału 2023 DKiS proszony był jedynie o przesyłanie tego typu danych do Kokpitu, jednakże nie otrzymywał żadnej informacji zwrotnej z raportów. W latach poprzedzających 2022 r., nikt z obecnego DKiS nie przygotowywał takich danych, dlatego nie wiadomo jakie dane były wpisywane oraz na jakiej podstawie były uzupełniane.

W ocenie NIK opisane wyżej rozbieżności między danymi które IMiF wprowadził do Kokpitu zarządczego, a stanem faktycznym wskazują na niewystarczający nadzór kierownictwa IMiF nad tym procesem.

(akta kontroli str. 44488-4496, 4511-4512, 4523-4526, płyta DVD 4844-4848)

OCENA CZĄSTKOWA

Instytut Mikroelektroniki i Fotoniki realizował określone w ustawie SBŁ zadania, jednak towarzyszył temu szereg nieprawidłowości. W okresie objętym kontrolą IMiF terminowo składał plany finansowe. Jednak dokumenty, opracowane na bazie wytycznych CŁ, w zakresie przychodów nie zawierały wszystkich elementów wymienionych w art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ. W okresie objętym kontrolą IMiF oraz instytuty, które weszły w jego skład 1 października 2020 r. prowadziły ewidencję projektów, według której realizowały 151 projektów badawczo-rozwojowych oraz 132 przedsięwzięcia o charakterze wspierającym działalność badawczo-rozwojową. Instytut występował o krajowe i zagraniczne patenty i otrzymał łącznie 41 patentów krajowych, 11 zagranicznych oraz ochronę pięciu wzorów użytkowych i pięć innych krajowych i zagranicznych form ochrony własności intelektualnej. Instytut dokonał jednego wdrożenia własnego i podpisał dwie umowy komercjalizacji pośredniej. Jednak przekazywanie danych do Kokpitu zarządczego CŁ odbywało się bez zachowania należytej staranności, co skutkowało znaczącymi różnicami między informacją Instytutu i tymi znajdującymi się w Kokpicie zarządczym CŁ.

IMiF realizował też działania z zakresu współpracy międzynarodowej poprzez udział w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych, udział pracowników w międzynarodowych konferencjach naukowych czy publikowanie w zagranicznych czasopismach.

IMiF w okresie objętym kontrolą prawidłowo wykorzystał i rozliczał środki z dotacji celowych przyznanych przez CŁ oraz ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki. IMiF zgodnie z przeznaczeniem wykorzystał subwencję przyznaną na podstawie art. 71 a ust. 4 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021.

Sprawozdania finansowe za lata 2020-2023 były składane terminowo, ale nie zostały sporządzone z należytą starannością, gdyż w informacjach dodatkowych znajdowały się błędy rachunkowe, nie przedstawiały one pełnej informacji o przychodach z tytułu sprzedaży usług i sprzedaży towarów i produktów, a sposób prezentacji danych porównawczych za 2022 r. był nieprzejrzysty. Z kolei rachunek przepływów pieniężnych ze sprawozdania finansowego za 2021 r. wykazywał błędną kwotę stanu środków pieniężnych na 31 grudnia 2020 r. Również Sprawozdania z działalności za 2020 i 2023 r. zawierały błędy w zakresie informacji na temat działalności Rady ITME w 2020 r. oraz wysokości przyznanej dotacji podmiotowej w 2023 r. Ponadto, Rachunek zysków i strat wchodzący w skład Sprawozdania finansowego IMiF za 2021 r. jako okres porównawczy dla roku obrotowego 2021 przyjął IV kwartał 2020 r., co stanowiło naruszenie art. 47 ust. 1-2 uor.

2. Gospodarka finansowa instytutu Sieci

1. Przychody IMiF oraz instytutów, które go utworzyły, w okresie objętym kontrolą, wyniosły łącznie 557 362 tys. zł, z czego w latach 2019-2020 przychody ITE wyniosły łącznie 73 057,6 tys. zł, a przychody ITME łącznie 77 685,4 tys. zł⁶³. Przychody IMiF w okresie od 1 października 2020 do końca I kwartału 2024 r. wyniosły łącznie 324 757 tys. zł. Najważniejszą kategorią przychodów były przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, do których zaliczano przede wszystkim przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów. Do sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów zaliczano przychody z działalności podstawowej, przychody z działalności poza działalnością podstawową (tzw. komercja niegospodarcza), przychody z działalności gospodarczej (tzw. komercja gospodarcza) oraz komercyjną sprzedaż towarów i materiałów. Ponadto przychody IMiF stanowiły pozostałe przychody operacyjne i przychody finansowe.

W okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r. przychody ITE wyniosły 30 093,8 tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 29 183,9 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 758,4 tys. zł, przychody finansowe 151,6 tys. zł). W kategorii przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi największą część stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów, które wyniosły 28 402,1 tys. zł (94,4% łącznych przychodów). W jej ramach przychody z działalności podstawowej wyniosły 28 251,3 tys. zł, przychody z działalności gospodarczej 142,1 tys. zł, a przychody ze sprzedaży towarów i materiałów 8,7 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w łącznej wysokości 21 885,8 tys. zł (77,5%). Przychodami w tej kategorii były też przychody ze sprzedaży usług badawczo-rozwojowych w wysokości 4 468,5 tys. zł (15,8%), sprzedaży usług (inżynierskich, technicznych, laboratoryjnych, itp.) w wysokości 738,4 tys. zł (2,6%), sprzedaży wyrobów gotowych w wysokości 1 158,7 tys. zł (4,1%). Przychody ze sprzedaży produktów i usług w ramach działalności podstawowej, działalności komercyjnej i sprzedaży materiałów wyniosły łącznie 6 516,4 tys. zł (21,6% łącznych przychodów). Instytut dysponował też środkami z Funduszu Rozwoju w wysokości 432,7 tys. zł.

Od 1 stycznia do 30 września 2020 r. przychody ITE wyniosły 32 749,6 tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 31 578,8 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 948,1 tys. zł, przychody finansowe 222,6 tys. zł). W kategorii przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi największą część stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów, które wyniosły 31 088,1 tys. zł (94,9% łącznych przychodów). W jej ramach przychody z działalności podstawowej wyniosły 30 859,6 tys. zł, przychody z działalności gospodarczej 218,1 tys. zł, a przychody ze sprzedaży towarów i materiałów 10,4 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne⁶⁴ w łącznej wysokości 24 300,3 tys. zł (78,7%), a następnie środki z budżetu UE w wysokości 420,5 tys. zł (1,4%). Przychodami w tej kategorii były też przychody ze sprzedaży prac badawczo-rozwojowych w wysokości 3 542,3 tys. zł, przychody z komercjalizacji w wysokości 2 296,5 tys. zł (łącznie 19,9%). Przychody ze sprzedaży produktów i usług w ramach działalności podstawowej, działalności komercyjnej oraz sprzedaży materiałów wyniosły łącznie 6 367,3 tys. zł (19,4% przychodów ogółem).

⁶³ Z czego w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2019 r. przychody ITE i TME wyniosły odpowiednio 10 214,2 tys. zł, a ITME 12 222,3 tys. zł.

⁶⁴ Tj. subwencja ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki, dotacje ze źródeł krajowych (tj. środki z NCBiR, NCN, NAWA, dotacje Prezesa CŁ, dotacje ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki, wkład krajowy w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych i przychody z tytułu amortyzacji finansowanej z dotacji lub z subwencji).

W okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r. przychody ITME wyniosły 40 818,3 tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 34 676,3 tys. zł⁶⁵, pozostałe przychody operacyjne 6 062,6 tys. zł, przychody finansowe 79,3 tys. zł). Przychody z działalności podstawowej wyniosły 36 389,1 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w wysokości 33 218,9 tys. zł (91%). Przychody ze sprzedaży produktów i usług działalności podstawowej wyniosły 3 170,2 tys. zł (9%). Według sprawozdania finansowego ITME w tym czasie nie prowadził działalności gospodarczej (poza dzierżawą i najmem majątku trwałego) ani sprzedaży towarów i materiałów.

Od 1 stycznia do 30 września 2020 r. przychody ITME 24 644,8 tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 21 960,7 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 1 773,9 tys. zł, przychody finansowe 910,2 tys. zł). Przychody z działalności podstawowej wyniosły 21 791,7 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w wysokości 19 185,5 tys. zł (88%). Przychody ze sprzedaży produktów i usług działalności podstawowej wyniosły 2 606,1 tys. zł (12%). Według sprawozdania finansowego ITME w tym czasie nie prowadził działalności gospodarczej (poza dzierżawą i najmem majątku trwałego) ani sprzedaży towarów i materiałów.

Przychody IMiF w okresie od 1 października do 31 grudnia 2020 r. wyniosły 21 220,2 tys. zł, z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, które wyniosły 20 199,4 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 763,3 tys. zł, przychody finansowe 257,5 tys. zł. W kategorii przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi największą część stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów, które wyniosły 16 822,8 tys. zł (79,3% łącznych przychodów). W jej ramach przychody z działalności podstawowej wyniosły 16 155,3 tys. zł, przychody z działalności gospodarczej 652,9 tys. zł, a przychody ze sprzedaży towarów i materiałów 14,5 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w łącznej wysokości 13 934,9 tys. zł (86,2%), a następnie środki z budżetu UE w wysokości 439,7 tys. zł (2,7%). Przychodami w tej kategorii były też przychody ze sprzedaży prac badawczo-rozwojowych w wysokości 1 274,4 tys. zł, przychody z komercjalizacji w wysokości 497,5 tys. zł (łącznie 11%) oraz środki z Funduszu Rozwoju w wysokości 9 tys. zł. Przychody ze sprzedaży produktów i usług w ramach działalności podstawowej, działalności komercyjnej oraz sprzedaży materiałów wyniosły łącznie 2 439,3 tys. zł (11,5% przychodów ogółem).

Przychody IMiF w kolejnych latach wyniosły:

- według skorygowanych danych, w 2021 r. 83 075,9⁶⁶ tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 76 203 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 6 865,7 tys. zł i przychody finansowe 7,2 tys. zł). W kategorii przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi największą część stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów, które wyniosły 85 893,1 tys. zł. W jej ramach przychody z działalności podstawowej wyniosły 83 355,5 tys. zł, przychody z działalności gospodarczej 2 506,2 tys. zł, a przychody ze sprzedaży towarów i materiałów 31,3 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w łącznej wysokości 70 531,5 tys. zł (84,6%), a następnie środki z budżetu UE w wysokości 4 616,3 tys. zł (5,5%). Przychodami

⁶⁵ Na wysokość przychodów wpłynęło uwzględnienie zmniejszenia stanu produktów w wysokości (-) 1 712,8 tys. zł.

⁶⁶ Według skorygowanych w 2022 r. danych ze sprawozdania finansowego w 2021 r. w kategorii przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w pozycji zmiana stanu produktów odnotowano jej zmniejszenie w kwocie (-) 9 721,5 tys. zł, co wpłynęło na ogólne zmniejszenie łącznych przychodów za ten rok, które w rachunku zysków i strat ze sprawozdania finansowego za 2021 r. wyniosły 89 398,2 tys. zł.

w tej kategorii były też przychody ze sprzedaży prac badawczo-rozwojowych w wysokości 5 628,9 tys. zł, przychody z komercjalizacji w wysokości 2 510,4 tys. zł (łącznie 9,8%) oraz środki z Funduszu Rozwoju w wysokości 68,2 tys. zł. Przychody ze sprzedaży produktów i usług w ramach działalności podstawowej, działalności komercyjnej oraz sprzedaży materiałów wyniosły łącznie 10 676,9 tys. zł (12,8% łącznych przychodów).

- w 2022 r. 97 503,3 tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 92 800,2 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 4 511,1 tys. zł i przychody finansowe 192 tys. zł). W kategorii przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi największą część stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów, które wyniosły 92 287,6 tys. zł. W jej ramach przychody z działalności podstawowej wyniosły 90 003,7 tys. zł, przychody z działalności gospodarczej 2 273,9 tys. zł, a przychody ze sprzedaży towarów i materiałów 10 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w łącznej wysokości 77 677,7 tys. zł (86,3%), a następnie środki z budżetu UE w wysokości 5 244,3 tys. zł (5,8%). Przychodami w tej kategorii były też przychody ze sprzedaży prac badawczo-rozwojowych w wysokości 5 589,9 tys. zł, przychody z komercjalizacji w wysokości 1 485,1 tys. zł (łącznie 7,9%) oraz środki z Funduszu Rozwoju w wysokości 6,5 tys. zł. Przychody ze sprzedaży produktów i usług w ramach działalności podstawowej, działalności komercyjnej oraz sprzedaży materiałów wyniosły 9 359 tys. zł (9,6% łącznych przychodów).
- w 2023 r. 98 580 tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 90 427,7 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 7 700,7 tys. zł i przychody finansowe 451,6 tys. zł). W kategorii przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi największą część stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów, które wyniosły 89 902,6 tys. zł. W jej ramach przychody z działalności podstawowej wyniosły 84 935,8 tys. zł, przychody z działalności innej niż działalność podstawowa 4 145 tys. zł, przychody z działalności gospodarczej 814,4 tys. zł, a przychody ze sprzedaży towarów i materiałów 7,3 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w łącznej wysokości 72 199,8 tys. zł (85%), a następnie środki z budżetu UE w wysokości 5 652,7 tys. zł (6,6%). Przychodami w tej kategorii były też przychody ze sprzedaży prac badawczo-rozwojowych w wysokości 6 814,1 tys. zł, przychody z komercjalizacji w wysokości 63,2 tys. zł (łącznie 8,1%) oraz środki z Funduszu Rozwoju w wysokości 206 tys. zł. Przychody ze sprzedaży produktów i usług w ramach działalności podstawowej, działalności komercyjnej, działalności innej niż działalność podstawowa oraz sprzedaży materiałów wyniosły łącznie 11 844,1 tys. zł (12% łącznych przychodów).
- w I półroczu 2024 r. 48 845,2 tys. zł (z czego przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi 44 877,2 tys. zł, pozostałe przychody operacyjne 3 802,6 tys. zł i przychody finansowe 165,3 tys. zł). W kategorii przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi największą część stanowiły przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów, które wyniosły 44 328 tys. zł. W jej ramach przychody z działalności podstawowej wyniosły 42 558,8 tys. zł, przychody z działalności innej niż działalność podstawowa 1 769,2 tys. zł, a przychody ze sprzedaży towarów i materiałów 20 tys. zł. Największą część przychodów z działalności podstawowej stanowiły krajowe środki publiczne w łącznej wysokości 35 642 tys. zł (83,7%), wykorzystane środki z budżetu UE wyniosły 3 732,2 tys. zł (8,8%). Przychodami w tej kategorii były też przychody ze sprzedaży prac badawczo-rozwojowych w wysokości 3 004,6 tys. zł, przychody z komercjalizacji w wysokości 172,2 tys. zł (łącznie 7,5%) oraz środki z Funduszu Rozwoju

w wysokości 7,8 tys. zł. Przychody ze sprzedaży produktów i usług w ramach działalności podstawowej, działalności innej niż działalność podstawowa oraz sprzedaży materiałów wyniosły łącznie 4 966 tys. zł (10,2% łącznych przychodów).

Poddane weryfikacji przez DKiS dane dotyczące przychodów prac badawczo-rozwojowych, komercjalizacji ich wyników oraz przychodów z działalności innej niż działalność podstawowa i działalności gospodarczej wskazywały na te same sumy łącznych przychodów, co ewidencja księgowa. Jednak ww. dane wykazywały znaczące różnice w strukturze wewnętrznej przychodów w stosunku do danych księgowych. Przykładowo według danych DKiS za 2022 r. przychody z prac badawczo-rozwojowych wyniosły 982,6 tys. zł (według danych księgowych 5 589,9 tys. zł), przychody z komercjalizacji 614,3 tys. zł (według danych księgowych 1 485,1 tys. zł), przychody z działalności innej niż działalność podstawowa 7 752,1 tys. zł (według danych księgowych nie występowały) i brak przychodów z działalności gospodarczej (według danych księgowych 2 273,9 tys. zł).

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF dane zostały przygotowane na tyle, na ile było to możliwe w oparciu o posiadane dokumenty i wiedzę oraz zakwalifikowane do głównych kategorii: komercjalizacja, komercja niegospodarcza, prace badawczo-rozwojowe, komercja gospodarcza i wdrożenie własne. Część z przychodów dotyczyła okresu sprzed utworzenia i tuż po utworzeniu IMiF. Obecni Pracownicy DKiS nie pracowali w tamtym okresie w Instytucie i nie posiadali wystarczająco szczegółowej wiedzy. W związku z tym bardziej szczegółowy podział klasyfikacji był niemożliwy do opracowania.

Przychody z działalności gospodarczo wyodrębnionej IMiF oraz instytutów, które go utworzyły, w latach 2019-2024 (I półrocze) wyniosły łącznie 80 167,5 tys. zł, co stanowiło 14,4% przychodów ogółem.

Według stanu na 30 września 2020 r. zobowiązania ITE wynosiły łącznie 5 495,6 tys. zł (zobowiązania krótkoterminowe), a w przypadku ITME 12 448,1 tys. zł z czego 2 000 tys. zł zobowiązań długoterminowych. Stan zobowiązań IMiF na koniec 2020 r. wyniósł 16 948,8 tys. zł, z czego 2 000 tys. zł zobowiązań długoterminowych, a na koniec 2023 r. 20 617,1 tys. zł z czego 3 119,5 tys. zł zobowiązań długoterminowych. Na 31 maja 2024 r. łączne zobowiązania IMiF wyniosły 19 456,2 tys. zł, z czego 2 796 tys. zł zobowiązań długoterminowych.

W okresie objętym kontrolą ITME oraz IMiF zaciągnęły zobowiązania finansowe w postaci kredytu w rachunku bieżącym na pokrycie kosztów utrzymania bieżącej działalności, kredytu nieodnawialnego na sfinansowanie kosztów realizacji projektu GRINTECH w 2 000 tys. zł i kredytu nieodnawialnego na sfinansowanie modernizacji pomieszczeń, kosztów adaptacji budynku dla spółki Ensemble3 w wysokości 5 000 tys. zł. Długoterminowe zobowiązania ITME z tytułu kredytów i pożyczek na 30 września 2020 r. wynosiły 2 000 tys. zł i zostały przejęte przez IMiF. Na koniec 2021 r. wyniosły one 1 800 tys. zł, na koniec 2022 r. 3 912,2 tys. zł, a na koniec 2023 r. 2 029,1 tys. zł. Krótkoterminowe zobowiązania IMiF z tytułu kredytów i pożyczek na koniec 2021 r. wynosiły 200 tys. zł, na koniec 2022 r. 4 255,8 tys. zł, na koniec 2023 r. 3 028 tys. zł i 2 392,8 tys. zł na 31 maja 2024 r. Łączne koszty kredytów to 1 237,2 tys. zł.

Koszty ogółem ITE w okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r. wyniosły 28 972,7 tys. zł, a od 1 stycznia do 30 września 2020 r. osiągnęły poziom 31 901,4 tys. zł. Najważniejszą kategorią kosztów były koszty działalności operacyjnej, które w okresie 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r. wyniosły 28 617,7 tys. zł (98,8% kosztów). Pozostałe koszty operacyjne w tym okresie wyniosły 318,9 tys. zł (1,1% kosztów), a koszty finansowe 36 tys. zł (0,1% kosztów). W 2020 r. koszty działalności operacyjnej wyniosły 31 427 tys. zł (98,5% kosztów), pozostałe koszty operacyjne 406,4 tys. zł (1,3% kosztów), a koszty finansowe 23 tys. zł (0,7% kosztów).

W ww. okresach koszty działalności operacyjnej ITE były niższe niż osiągnane przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi.

Koszty ogółem ITME w okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r. wyniosły 36 656,9 tys. zł, a w okresie od 1 stycznia do 30 września 2020 r. 24 144,9 tys. zł. Największą kategorię stanowiły koszty działalności operacyjnej, które od 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r. wyniosły 34 621,3 tys. zł (94,4% kosztów), a od 1 stycznia do 30 września 2020 r. 21 185,8 tys. zł (87,7% kosztów). Pozostałe koszty operacyjne wyniosły odpowiednio 1 994,1 tys. zł (5,4% kosztów) i 2 926,3 tys. zł (21,1% kosztów), a koszty finansowe 41,5 tys. zł (0,1% kosztów) i 32,8 tys. zł (0,1% kosztów).

W ww. okresach koszty działalności operacyjnej ITME były niższe niż osiągnane przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi.

Koszty IMiF w czwartym kwartale 2020 r. wyniosły 20 567,5 tys. zł, z czego najwięcej stanowiły koszty działalności operacyjnej 20 125,8 tys. zł (97,8% kosztów), a następnie pozostałe koszty operacyjne 434,9 tys. zł (2,1% kosztów), a koszty finansowe wyniosły 6,8 tys. zł (0,03% kosztów). Koszty działalności operacyjnej były w tym czasie niższe od osiągniętych przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi.

Koszty ogółem IMiF w 2021 r. wyniosły 85 814,7 tys. zł. W 2022 r. wyniosły łącznie 96 852,2 tys. zł, a w 2023 r. 100 717,7 tys. zł. Największą kategorią kosztów były koszty działalności operacyjnej, które w 2021 r. wyniosły 81 314,5 tys. zł (94,8% kosztów), w 2022 r. 92 422,9 tys. zł (95,4% kosztów) i 95 213,5 tys. zł (94,5% kosztów) w 2023 r. Pozostałe koszty operacyjne wyniosły w 2021 r. 3 381,1 tys. zł (3,9% kosztów), w 2022 r. 4 106,1 tys. zł (4,2% kosztów), a w 2023 r. 4 631,8 tys. zł (4,6% kosztów). Z kolei koszty finansowe wyniosły w 2021 r. 1 119 tys. zł (1,3% kosztów), w 2022 r. 323,2 tys. zł (0,3% kosztów), a w 2023 r. 867,4 tys. zł (0,9% kosztów).

W I półroczu 2024 r. koszty ogółem wyniosły 48 292,9 tys. zł z czego 45 810 tys. zł były to koszty działalności operacyjnej, 2 252,3 tys. zł pozostałe koszty operacyjne, a 230,6 tys. zł koszty finansowe.

W latach 2021 i 2023 r. koszty operacyjne były wyższe od osiągniętych przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi, natomiast w 2022 r. przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi były wyższe niż koszty operacyjne.

W I kw. 2019 r. ITE wypracowało zysk netto w wysokości 224,4 tys. zł, a ITME 171,1 tys. zł. Również po włączeniu do SBŁ, w okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2019 r., oba instytuty osiągnęły zysk netto w wysokości 1 074 tys. zł (ITE) oraz 4 107,5 tys. zł (ITME). Działalność ITE, ITME oraz IMiF w 2020 r. przyniosła zysk netto w wysokości 1 278,6 tys. zł (ITE i ITME łącznie za okres od 1 stycznia do 30 września 2020 r.)⁶⁷ i 618,6 tys. zł (IMiF za okres od 1 października do 31 grudnia 2020 r.).

W sprawozdaniu finansowym za rok 2021, w rachunku zysków i strat, wykazano zysk netto w wysokości 3 461,8 tys. zł. Wpływ na wynik miało przekazanie przez IMiF aportu rzeczowego na rzecz spółki Ensemble 3. ITME, 17 września 2020 r., zwrócił się do Prezesa CŁ o zgodę na czynność prawną polegającą na rozporządzeniu składnikami aktywów trwałych o wartości rynkowej 3 006,9 tys. zł poprzez wniesienie ich do Ensemble3 w postaci wkładu niepieniężnego celem realizacji zobowiązania wynikającego z §7 ust. 5 Aktu Założycielskiego Spółki. Stosowna zgoda została wydana w dniu 10 listopada 2020 r. Podstawą wyceny przekazywanych składników majątkowych był operat szacunkowy z dnia 7 września 2020 r., który ustalił ich wartość rynkową na 4 967 tys. zł. W wyniku weryfikacji danych, jej wysokość

⁶⁷ ITE wykazało zysk netto w wysokości 794,7 tys. zł, a ITME 483,9 tys. zł.

ostatecznie zmniejszono o 51 tys. zł, tj. do kwoty 4 916 tys. zł. Wartość księgowa przekazywanych składników majątkowych wynosiła 257,8 tys. zł. Aport zrealizowano w dwóch częściach: pierwszą w wysokości 4 549 tys. zł na podstawie Umowy przeniesienia własności aportu obejmującej protokół przekazania z dnia 25 czerwca 2021 r.; drugą w wysokości 367 tys. zł na podstawie aneksu z dnia 13 stycznia 2022 r. do ww. umowy. W wyniku aportu doszło do podwyższenia kapitału zakładowego spółki z kwoty 100 tys. zł do 4 649 tys. zł w 2021 r., a następnie do kwoty 5 016 tys. zł w 2022 r. W sprawozdaniu finansowym IMiF za 2021 r. w rachunku zysków i strat aport został wykazany w sposób powodujący zwiększenie wyniku finansowego netto o kwotę 4 291 367,53 zł. Sposób prezentacji transakcji aportu stał się przedmiotem zastrzeżenia ze strony biegłego rewidenta badającego sprawozdanie, które znalazło się w sprawozdaniu z badania. IMiF nie dokonał korekty sprawozdania finansowego i przekazał je do zatwierdzenia Prezesowi CŁ, który postanowił o zatwierdzeniu sprawozdania i podziale wyniku finansowego w zaproponowanym przez ówczesnego Dyrektora IMiF kształcie (3 161 823,34 zł na fundusz rozwoju i 300 000 zł na fundusz nagród). Korekta wyniku finansowego za 2021 r., na wniosek biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe IMiF za 2022 r., została dokonana w nocy 42 Informacji dodatkowej do ww. sprawozdania finansowego. Wynik finansowy po korekcie przyjął postać straty netto w wysokości 2 790,7 tys. zł. Tym samym przyjęta metoda wykazania w rachunku zysków i strat transakcji wniesienia aportu rzeczowego nie przedstawiała rzeczywistego wyniku finansowego IMiF w 2021 r. Szerzej na ten temat w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Działalność IMiF w 2022 r. przyniosła zysk netto w wysokości 598,2 tys. zł. Z kolei działalność IMiF w 2023 r. przyniosła stratę netto w wysokości 2 208,1 tys. zł. Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF, strata w 2023 r. wynikała przede wszystkim z niższej niż w ubiegłych latach wysokości subwencji na pokrycie kosztów działalności bieżącej. Koszty tej działalności wyniosły 31 952 tys. zł. Subwencja pokryła koszty do wysokości 27 282 tys. zł wskutek czego odnotowano stratę w wysokości 4,670 tys. zł.

(akta kontroli str. 3901-3906, 3909-4056, 4405-4412, 4511-4512, 4527-4528, 4550-4554, 4591-4593, 4624-4625, 4626, 4655-4658, płyta DVD 4844-4848)

2. W Instytucie oprócz dwóch funduszy obowiązkowych (statutowego i rezerwowego) w okresie objętym kontrolą funkcjonowały fundusz rozwoju i nagród, natomiast fundusz wdrożeń nie został utworzony.

Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF, fundusz nie został utworzony, gdyż wykazane w latach 2019-2024 przychody pochodziły ze zleconych przez przedsiębiorstwa usług rynkowych, a umowy o charakterze wdrożeniowym nie były zawierane. Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF, nie zawarto umów o charakterze wdrożeniowym, gdyż Instytut realizował umowy i zlecenia, które dotyczyły produkcji małoseryjnej przyrządów opracowywanych wcześniej w Instytucie. IMiF nie wdrażał własnych technologii u partnerów zewnętrznych ze względu na brak w Polsce podmiotów, które dysponowałyby podobnymi liniami technologicznymi w zakresie mikroelektroniki i fotoniki. Rozwiązania wdrażano na własnych liniach produkcyjnych i następnie powstałe produkty sprzedawano partnerom zewnętrznym. IMiF prowadził rozmowy z Ministerstwem Rozwoju i Technologii, Ministerstwem Edukacji i Nauki, Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencją Rozwoju Przemysłu w zakresie utworzenia w Polsce linii technologicznych w zakresie mikroelektroniki i fotoniki, jednakże bez pomyślnego rezultatu.

Fundusze statutowe ITE oraz ITME w latach 2019-2020 wynosiły: fundusz ITE 30 057,4 tys. zł, fundusz ITME 2 359,6 tys. zł. Fundusz statutowy IMiF w latach 2020-2024 wynosił 32 417 tys. zł.

Stan funduszy rezerwowych ITE oraz ITME w latach 2019-2020 wynosił: fundusz rezerwowy ITE w 2019 r. 376,6 tys. zł, a na 30 września 2020 r. 480,5 tys. zł, fundusz rezerwowy ITME w 2019 r. 15 234,5 tys. zł, a na 30 września 2020 r. 19 513,1 tys. zł. Stan funduszu rezerwowego IMiF w latach 2020-2024 wynosił: w 2020 r. 19 993,5 tys. zł, w 2021 r. 20 057,1 tys. zł, w 2022 r. 20 057,1 tys. zł, w 2023 r. 14 402,8 tys. zł i tyle samo na 31 marca 2024 r.

W 2019 r. fundusze rozwoju ITE oraz ITME zostały utworzone poprzez przekształcenie funduszy badań własnych. W latach 2019-2024 na funduszach rozwoju ITE, ITME, a następnie IMiF zgromadzono łącznie 20 931,4 tys. zł. W okresie objętym kontrolą wypłacono z niego łącznie 478,9 tys. zł z czego 145,4 tys. zł na materiały związane z realizacją projektów badawczych, 263,1 tys. zł na aparaturę związaną z realizacją projektów badawczych i 70,4 tys. zł na wynagrodzenia związane z realizacją projektów badawczych.

(akta kontroli str. 3171-3175, 3690-3693, płyta DVD 4844-4848)

Badaniu szczegółowemu poddano wydatki z funduszu rozwoju na zakup dwóch środków trwałych poniesione w 2023 r. w łącznej kwocie 241 504,94 zł⁶⁸. Wydatki zostały poniesione prawidłowo, zakupów dokonano zgodnie z obowiązującymi w danym momencie przepisami, tj. w trybie przetargu nieograniczonego (na podstawie art. ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁶⁹) oraz trybie podstawowym (na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁷⁰)

W latach 2019-2024 na funduszu nagród zgromadzono łącznie 4 168,3 tys. zł. W okresie objętym kontrolą z funduszu nagród wypłacono nagrody w łącznej kwocie 2 342,3 tys. zł dla 693 osób. Najwięcej w 2021 r. – 254 osobom (w łącznej wysokości 826,4 tys. zł), a najmniej w 2023 r. – 33 osobom (w łącznej wysokości 90,3 tys. zł).

Badaniu szczegółowemu poddano osiem wypłat nagród z Zakładowego Funduszu Nagród wypłaconych w latach 2021, 2022 i 2023 na łączną kwotę 74,5 tys. zł. Wypłat dokonywano zgodnie z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w tym czasie w IMiF. Nagrody wypłacano za działania przeprowadzone w roku poprzednim do roku wypłaty, ze środków zgromadzonych we wcześniejszych latach.

(akta kontroli str. 3180-3294, 3575, 3619-3627, 4413-4455, 4497-4508, płyta DVD 4844-4848)

3. Wynagrodzenia dyrektorów, osób pełniących obowiązki dyrektorów oraz wicedyrektorów SBŁ w instytutach: ITE, ITME oraz IMF w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 21 maja 2023 r. były określane w umowach o zarządzanie lub porozumieniach do umowy o pracę w wysokościach od 3,63 do pięciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Od 22 maja 2023 r. wynagrodzenie Dyrektora IMiF stanowi siedmiokrotność podstawy. Ustalane kwoty wynagrodzenia nie przekraczały krotności określonych w art. 8 pkt 6a lit. a ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁷¹.

Zastosowana wysokość podstawy w poszczególnych latach wynikała z obwieszczenia Prezesa GUS w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia

⁶⁸ Wynajem urządzenia „die bonder” do montażu „flip chip matryc” fotodetektorów obejmujący pełną obsługę serwisową wraz z możliwością wykupu urządzenia, dostawa bloku klimatyzacyjnego (klimabloku).

⁶⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm., dalej: PzP

⁷⁰ Dz.U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm., dalej: nowe PzP.

⁷¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 2136, dalej: ustawa kominowa.

bez wypłat zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego i w latach 2019–2022 wy/nosiła: 5 071,25 zł, 5 367,71 zł, 5 655,43 zł, 6 220,80 zł.

W roku 2023 podstawa wyniosła 6 965,84 zł, dokonano korekty wypłaconych świadczeń, do września podstawa wyniosła 5 655,43 zł a w roku 2024 – za styczeń i luty podstawa wyniosła 7 767,61 zł, od marca 5 655,43 zł.

W 2022 r. i w 2023 r. podstawę do ustalenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia miesięcznego stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2020 r. Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2020 r. wyniosło 5 655,43 zł.

W latach 2019-2023 Prezes CŁ przyznał dyrektorom instytutów łącznie cztery nagrody. Wysokości nagród przyznanych dyrektorom mieściły się w przedziale od jednokrotności do 2,5 – przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym rok przyznania nagrody, a zatem nie przekraczały kwot określonych w art. 10 ust. 7a pkt 1 ustawy kominowej.

Na wniosek Dyrektora, uzasadniony trudną sytuacją finansową Instytutu, nie wypłacono nagród przyznanych Dyrektorowi w 2022 i w 2023 r.

W sprawie ujęcia kwot niewypłaconych nagród w sprawozdaniach finansowych za lata 2022-2023 oraz w rocznych planach finansowych na kolejne lata Główna Księgowa IMiF wyjaśniła, że w sprawozdaniu za rok 2022 oraz za rok 2023 w nocie 11d. „Pozostałe rezerwy krótkoterminowe” została zaprezentowana rezerwa na świadczenia pracownicze nagrody/premie, która zawierała również nagrodę dla dykcji, natomiast w rocznych planach finansowych na kolejne lata Instytut nie uwzględniał w kosztach wynagrodzeń rezerw na ww. świadczenie.

Wynagrodzenia głównych księgowych SBŁ w instytutach: ITE, ITME oraz IMF określane w umowach o pracę nie przekraczały kwot określonych w art. 8 pkt 6a lit. b ustawy kominowej.

W okresie objętym kontrolą osobom zajmującym stanowiska głównych księgowych w ITE, ITME oraz IMiF wypłacono nagrody w łącznej kwocie odpowiednio: 64,5 tys. zł, 3,3 tys. zł oraz 41,6 tys. zł. Kwoty nagród nie przekraczały kwoty określonej w art. 10 ust. 7a pkt 2 ustawy kominowej.

(akta kontroli str. 1320-1450, 1691-1815, 1856-1858, płyta DVD 4844-4848)

4. W okresie objętym kontrolą w ITE, ITME oraz IMiF zawarto łącznie 211 umów cywilnoprawnych, z czego 29 (13,7%) z pracownikami instytutów. W latach 2019-2020 ITE zawarło 40 umów (dwie z pracownikami), a ITME - 32 umowy (jedną z pracownikiem). W latach 2020-2024 IMiF zawarł 139 umów cywilnoprawnych, w tym 26 z pracownikami instytutu (18,7%). Nie zawierano umów cywilnoprawnych z urzędującą kadrą kierowniczą instytutów.

Łączne koszty zawartych umów w latach 2019-2024 wyniosły 2 175,2 tys. zł, z czego na ITE przypadało 170,5 tys. zł, a na ITME 598,4 tys. zł.

Szczegółowemu badaniu poddano 11 umów cywilnoprawnych zawartych w latach 2020-2024, w tym cztery z pracownikami instytutów. W wyniku badania stwierdzono, że umowy cywilnoprawne były zawierane w sposób celowy i rozliczane zgodnie z wewnętrznymi procedurami obowiązującymi w okresie objętym kontrolą w IMiF, a także w ITE i ITME.

(akta kontroli str. 3326-3475, 3743-3852, 4074-4274, 4400-4404, 4555-4580, płyta DVD 4844-4848)

5. Według rocznych sprawozdań o udzielonych zamówieniach okresie objętym kontrolą IMiF udzielił łącznie 126 (bez ITME i bez ITE za 2020 r.) zamówień publicznych z zastosowaniem ustawy. ITE oraz IMiF składały do UZP roczne sprawozdania o udzielonych zamówieniach z zachowaniem ustawowych terminów. W okresie objętym kontrolą ITE, ITME oraz IMiF zawarły 1392 umowy zlecające usługi zewnętrzne (prawne, marketingowe, serwisowe i inne) na łączną kwotę 29 718,7 tys. zł.

W latach 2019-2024 (I półrocze) zrealizowano zadania inwestycyjno-remontowe na łączną kwotę 30 167,6 tys. zł. W okresie objętym kontrolą na zamówienia publiczne udzielone w trybie PzP i nowego PzP i poza nią wydatkowano kwotę netto 131 746,2 tys. zł (160 589,3 tys. zł brutto).

Szczegółowym badaniem objęto dwa wydatki zrealizowane w trybie określonym nowym PzP w łącznej kwocie 788,3 tys. zł⁷² i trzy wydatki wyłączone ze stosowania nowego PzP w kwocie 289,9 tys. zł⁷³. W wyniku badania stwierdzono, że wydatki realizowane w trybie ustawy PzP zostały zrealizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, a zakupów o wartości poniżej 130 tys. zł dokonano zgodnie z regulacjami wewnętrznymi.

W okresie objętym kontrolą dokonano sprzedaży środków trwałych na łączną kwotę 3 105,3 tys. zł i wniesiono aport rzeczowy do spółki Ensemble3 w kwocie 2 682 tys. zł.

(akta kontroli str. 3326-3327, 3476-3502, 3575, 3614-3618, 3743-3744, 3853-3900, 4275-4399, 4456-4487, płyta DVD 4844-4848)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Instytut, przedkładając Prezesowi CŁ Sprawozdanie finansowe IMiF z 2021 r., wykazał zysk netto w wysokości 3 461 823,34 zł, który nie przedstawiał rzetelnej informacji na temat wyniku finansowego Instytutu, czym naruszył art. 4 ust. 1 uor.

IMiF przedstawił aport rzeczowy do spółki Ensemble3 jako transakcję sprzedaży, wykazując zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych w wysokości 2 168 185,94 zł oraz przychody ze sprzedaży materiałów w wysokości 2 192 990 zł i koszt nabycia sprzedanych materiałów w wartości 69 808,39 zł. W rezultacie, w rachunku zysków i strat pojawiła się łączna kwota 4 291 367,53 zł przychodów, która pozwoliła na zaprezentowanie zysku za 2021 r. w wysokości 3 461 823,34 zł. Biegły rewident badający sprawozdanie finansowe IMiF złożył w sprawozdaniu z badania, sporządzonym w dniu 13 kwietnia 2022 r., zastrzeżenie w kwestii ujęcia aportu. Biegły wskazał, że „kierując się zasadą ostrożności oraz treścią ekonomiczną objęcia udziałów w zamian za wniesienie aportu w formie niepieniężnej nadwyżka wartości godziwej objętych udziałów nad wartością bilansową przekazanych aktywów powinna zostać odniesiona na fundusz własny Instytutu – fundusz z aktualizacji wyceny.”

Jak wyjaśniła Główna Księgowa IMiF przed wniesieniem aportu IMiF nie zasięgał opinii prawnych i księgowych odnośnie sposobu rozliczenia aportu. Wobec zastrzeżeń biegłego IMiF pozyskał dwie opinie wskazujące na poprawność ujęcia aportu w rachunku zysków i strat. Wniesienie aportu nie wynikało jedynie z rekonstrukcji struktury własnościowej i nie było związane jedynie z wewnętrznymi potrzebami zarządczymi Instytutu, a przez to wpływało w istotny sposób na generowane przez niego przepływy oraz ponoszone ryzyko.

⁷² Dostawa urządzenia do oczyszczania gazów, zakup światłowodowego lasera femtosekundowego.

⁷³ Zakup mikromanipulatorów, pomiary XPS próbek – badania powłoka izolująca/podłoże, zakup usługi organizacji integracyjnego eventu dla pracowników IMiF wraz z programem teambuildingowym oraz atrakcjami sportowymi.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF (w momencie dokonywania i rozliczenia aportu Zastępca Dyrektora ds. badawczych), za kwestię aportu był odpowiedzialny Zastępca Dyrektora ds. finansowych i operacyjnych. Sprawa aportu była przez niego konsultowana zarówno z CŁ, jak i z doradcą podatkowym Instytutu i wynikało z nich, że Instytut poprawnie księgowo ujmuje aport. Konsultacje miały jednak charakter nieformalny. Dopiero w toku prac biegłego rewidenta, który kontrolował sprawozdanie finansowe Instytutu powstała wątpliwość odnośnie takiego ujęcia aportu w sprawozdaniu finansowym. Ówczesny Dyrektor Instytutu poprosił o sporządzenie dwóch niezależnych opinii, które jak się okazało, potwierdziły podejście Instytutu.

Jak wyjaśnił ówczesny Dyrektor IMiF, przed wniesieniem aportu komunikacja pomiędzy pionem finansowym, doradcą finansowym i CŁ prawdopodobnie nie pozostawiała wątpliwości, co do prawidłowości zastosowanego podejścia, a co za tym idzie nie otrzymał on od pionu finansowego żadnych sygnałów wskazujących na konieczność sporządzenia opinii już na tym etapie. Dyrektor Finansowy i Główna Księgowa Instytutu byli w stałym kontakcie z CŁ oraz doradcą finansowym obsługującym Centrum i jednocześnie biegłym, który podobno uczestniczył w tworzeniu zasad księgowych regulujących wspomnianą kwestię. Z osobą tą również Instytut miał podpisaną umowę. Uzgodnienia prowadzone były na drodze telefonicznej i mailowej, a prawdopodobnie zamówiona została również oficjalna opinia w tej sprawie. Konsultacje miały również na celu ustalenie stanowiska Centrum w sprawie zastosowanego podejścia i tym samym wyeliminowanie ryzyka, że sprawozdanie nie zostanie zaakceptowane przez Prezesa Centrum i jest zgodne z właściwymi standardami.

NIK zauważa, że wątpliwości biegłego rewidenta podzieliła Rada Instytutu, która w Uchwale nr 5/2022 z dnia 22 czerwca 2022 r. w sprawie zaopiniowania przez Radę Łukasiewicz-IMiF Sprawozdania Finansowego Instytutu za rok 2021 stwierdziła m.in., że faktyczny wynik finansowy, po oczyszczeniu go z wpływu księgowego ujęcia dokapitalizowania spółki Ensemble3 oraz zmiany zasad wyceny nieruchomości, był ujemny i osiągał wysokość ok. 3 mln zł.

Jak wyjaśnił Dyrektor IMiF, opinia Rady Instytutu była pozytywna, bez rekomendacji wprowadzenia zmian w sprawozdaniu. Opinia Rady Instytutu wynikała z tej przedstawionej przez biegłego rewidenta i Rada nie przedstawiła innej opinii.

Następnie niezmienione sprawozdanie finansowe zostało przekazane do zatwierdzenia Prezesowi CŁ. Jak wyjaśniła Zastępca Dyrektora Departamentu Analiz Finansowych i Kontrolingu CŁ w ramach weryfikacji Sprawozdania finansowego za rok 2021 Centrum Łukasiewicz dokonało analizy stanu faktycznego, również w związku z zastrzeżeniem biegłego rewidenta, która zadecydowała o zatwierdzeniu sprawozdania.

Jak wyjaśnił ówczesny Dyrektor IMiF, CŁ nie zwróciło Instytutowi uwagi, że korekta w tym zakresie jest niezbędna mimo kilku innych spraw i pism do których Instytut musiał się ustosunkować wyjaśniając przyjęte w sprawozdaniu założenia, a uzyskane opinie wyraźnie wskazywały, że zastosowane podejście do kwestii aportu jest prawidłowe.

NIK zauważa, że zgromadzone dowody wskazywały, że spośród dwóch opinii potwierdzających stanowisko Instytutu w kwestii aportu, jedną była opinia wydana przez osobę, która do grudnia 2023 r. była doradcą podatkowym Instytutu. Co więcej, treść opinii sporządzonej dla IMiF i analizy stanu faktycznego przekazanej w wyjaśnieniach przez CŁ wskazuje, że są one identyczne. Według zgromadzonych w toku kontroli w CŁ dowodów funkcję doradcy podatkowego CŁ i IMiF pełniła w tym czasie ta sama osoba. Ponadto NIK wskazuje, że przyjęty sposób wyceny aportu ponownie został zakwestionowany przez biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe za 2022 r., który uznał, że w wyniku transakcji wniesienia do

spółki aportem składników majątkowych Instytutu nie zmieniła się konfiguracja przepływów pieniężnych, zarówno przed wniesieniem aportu jak i po Instytut posiadała pełne prawo do całości przepływów wynikających z wniesionych składników majątkowych (ponieważ posiadała 100% udziałów), a spółka nie posiadała żadnych innych aktywów, które mogłyby zmienić konfigurację tych przepływów. Instytut dokonując aportu w zamian za udziały nie przeniósł ryzyka i korzyści dotyczącego transakcji, Instytut zachował więc co do zasady całe ryzyko w związku z transakcją i należy przyjąć, że transakcja ma znikomą treść ekonomiczną.

W ocenie NIK decyzja ówczesnego kierownictwa IMiF i Głównej Księgowej o pozostawieniu Sprawozdania finansowego za 2021 r. w niezmienionym kształcie pomimo zastrzeżenia biegłego rewidenta doprowadziła do przedstawienia w sprawozdaniu informacji, które nie odzwierciedlały rzeczywistej kondycji finansowej instytutu. Stało to w sprzeczności z art. 4 ust. 1 uor, który mówi, że jednostka jest obowiązana stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy.

Konsekwencją ww. decyzji była konieczność wprowadzenia korekt w informacji dodatkowej Sprawozdania finansowego IMiF za 2022 r. i wpisanie do w stanowiącego jego część bilansu kwoty (-) 4 291 195,53 zł jako części straty z lat ubiegłych pokrytej następnie z funduszu rezerwowego.

(akta kontroli str.677-738a, 1818-1848, 1854-855, 3101-3103a, 3701, 3715-3717, 3901-3906, 3909-4056, 4541-4546, 4659-4665, 4667-4669, płyta DVD 4844-4848)

OCENA CZĄSTKOWA

W obszarze gospodarki finansowej Instytut co do zasady prowadził ją prawidłowo, jednak w okresie objętym kontrolą doszło do naruszenia uor.

Był to skutek niewprowadzenia do Sprawozdania finansowego za 2021 r. poprawek wynikających z zastrzeżeń biegłego rewidenta odnośnie przedstawienia aportu rzeczowego wniesionego do spółki Ensemble3 jako transakcji sprzedaży przynoszącej przychody w wysokości 4 291 367,53 zł. W konsekwencji w przekazanym do Prezesa CŁ sprawozdaniu finansowym wykazano zysk w wysokości 3 461 823,34 zł, co naruszało art. 4 ust.1 uor, gdyż wynik finansowy został przedstawiony w sposób nierzetelny.

Wynagrodzenia i nagrody dla kadry kierowniczej były wypłacane zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi. Umowy cywilno-prawne były zawierane i rozliczane prawidłowo i gospodarnie, w zgodzie z regulacjami wewnętrznymi. Zakupy usług i usług inwestycyjnych realizowano zgodnie z przepisami prawa i regulacji wewnętrznych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Weryfikacja wprowadzonych do Kokpitu zarządczego informacji na temat liczby projektów i efektów działalności IMiF oraz ustanowienie mechanizmów weryfikacji wprowadzanych na bieżąco danych.
2. Wzmocnienie mechanizmów kontroli nad kompletnością i rzetelnością danych w sprawozdaniach finansowych oraz ich zgodnością z wymogami ustawy o rachunkowości.
3. Wdrożenie mechanizmów bieżącej kontroli rzetelności informacji wprowadzanych do sprawozdań z działalności.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 1 sierpnia 2024 r.

Kontroler
Małgorzata Kamieniecka
Specjalista k. p.
(za zespół kontrolny)

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego
p.o. Dyrektor
Sławomir Żyła

z up. p.o. Wicedyrektor
Ilona Kielan-Glińska

/podpisano elektronicznie/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:
Sławomir Żyła, p.o. Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

/podpisano elektronicznie/